

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ :ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ :ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ : ΑΓΓΕΛΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

A. M. 3679

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ :

ΚΑΜΠΕΛΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

ΔΗΛΩΣΗ: ΔΗΛΩΝΩ ΥΠΕΥΘΥΝΑ ΟΤΙ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΕΙΜΕΝΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΠΡΟΙΟΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΠΩΣ ΟΙ ΠΗΓΕΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΗΛΩΝΟΝΤΑΙ ΣΑΦΩΣ ΕΙΤΕ ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΕΙΤΕ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΚΑΤΑΛΟΓΟ.

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 22/05/2012

Ευχαριστίες.....	Σελ.8
Περίληψη.....	Σελ.10
Εισαγωγή.....	Σελ.11

ΜΕΡΟΣ Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – Εισαγωγή στον όρο προσωπικά δεδομένα	Σελ.13-14
--	-----------

ΜΕΡΟΣ Β

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – Το νομικό πλαίσιο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα	
--	--

2.1. Το σύνταγμα	Σελ.16-18
2.2 - ο νόμος 2472/1997 – θεμελιώδεις έννοιες και βασικοί άξονες	Σελ.19
2.2.1 το αντικείμενο	Σελ.19
2.2.1.1 δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα	Σελ.19-20
2.2.1.2 απλά και ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα.....	Σελ.21-22
2.2.2 τα ευαίσθητα δεδομένα ειδικότερα	Σελ.23
2.2.2.1 Φυλετική ή εθνική προέλευση	Σελ.23
2.2.2.2 πολιτικά φρονήματα	Σελ.24
2.2.2.3 Θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις	Σελ.25
2.2.2.4 Συμμετοχή σε ένωση, σωματείο και συνδικαλιστική οργάνωση	Σελ.26

2.2.2.5 Υγεία	Σελ.27
2.2.2.6 κοινωνική πρόνοια	Σελ.27
2.2.2.7 ερωτική ζωή	Σελ.28
2.2.2.8 ποινικές διώξεις ή καταδίκες	Σελ.28
2.2.3 επεξεργασία δεδομένων	Σελ.28
2.2.3.1 Συλλογή	Σελ.28-29
2.2.3.2 καταχώρηση	Σελ.29
2.2.3.3 Οργάνωση	Σελ.29
2.2.3.4 Διατήρηση ή αποθήκευση	Σελ.29
2.2.3.5 Τροποποίηση	Σελ.29
2.2.3.6 Εξαγωγή	Σελ.30
2.2.3.7 Χρήση	Σελ.30
2.2.3.8 Διαβίβαση	Σελ.30
2.2.3.9 Διάδοση ή κάθε άλλης μορφής διάθεση	Σελ.30
2.2.3.10 Συσχέτιση ή συνδυασμός	Σελ.30
2.2.3.11 διασύνδεση	Σελ.31
2.2.3.12 Δέσμευση	Σελ.31
2.2.3.13 Διαγραφή	Σελ.31
2.2.3.14 Καταστροφή	Σελ.31
2.2.4 Αντικειμενικές προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας	Σελ.31
2.2.4.1 Αρχή του νόμιμου τρόπου συλλογής	Σελ.31-32
2.2.4.2 Αρχή του σκοπού	Σελ.32
2.2.4.3 Αρχή της αναγκαιότητας της επεξεργασίας	Σελ.32
2.2.4.4 Αρχή της ακρίβειας δεδομένων	Σελ.32

2.2.4.5 Αρχή της χρονικά πεπερασμένης διατήρησης των δεδομένων	Σελ.33
2.2.5 Αρχείο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα	Σελ.33
2.2.6 Πεδίο εφαρμογής	Σελ.33-34
2.3 Τα πρόσωπα	Σελ.34
2.3.1 Το υποκείμενο των δεδομένων	Σελ.34
2.3.2 Υπεύθυνο επεξεργασίας	Σελ.35
2.3.3 Εκτελών την επεξεργασία	Σελ.35
2.3.4 Τρίτος	Σελ.35-36
2.3.5 Αποδέκτης	Σελ.36
2.3.6 Υποκειμενικές προϋποθέσεις νομικής επεξεργασίας απλών δεδομένων	Σελ.36
2.3.6.1 Συγκατάθεση του υποκειμένου – κανόνες – εξαιρέσεις	Σελ.36
2.3.6.2 Γνωστοποίηση αρχείων – εξαιρέσεις	Σελ.36-37
2.3.7 Δικαιώματα του υποκειμένου	Σελ.38
2.3.7.1 Δικαίωμα στην ενημέρωση (άρθρο 11)	Σελ.38
2.3.7.2 δικαίωμα πρόσβασης (άρθρο 12)	Σελ.38-39
2.3.7.3 δικαίωμα αντίρρησης (άρθρο 13)	Σελ.39-40
2.3.7.4 Δικαίωμα δικαστικής προστασίας	Σελ.40
2.4 Επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων	Σελ.40
2.4.1 Ο κανόνας	Σελ.40
2.4.2 Οι εξαιρέσεις	Σελ.40-41
2.5 Μηχανισμός ελέγχου	Σελ.41
2.5.1 Αρχή προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα	Σελ.41
2.5.2 Επιβολή κυρώσεων	Σελ.41-42

ΜΕΡΟΣ Γ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Γενική αξιολόγηση της προστασίας της ιδιωτικότητας στην Ελλάδα	Σελ.44
--	---------------

ΜΕΡΟΣ Δ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 Κοινοτικό ρυθμιστικό πλαίσιο	Σελ.46-48
---	------------------

Συμπεράσματα	Σελ. 49-51
---------------------------	-------------------

Επίλογος	Σελ. 52
-----------------------	----------------

Βιβλιογραφία	Σελ. 53
---------------------------	----------------

ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΜΟΥ....

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της πτυχιακής μου εργασίας, ολοκληρώνεται και η πορεία μου ως προπτυχιακή φοιτήτρια στο τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Κρήτης. Υπεύθυνη καθηγήτρια της πτυχιακής μου εργασίας ήταν η κ. Καμπέλη Κωνσταντίνα, την οποία θα ήθελα να ευχαριστήσω για την πολύτιμη βοήθεια, ενδιαφέρον και καθοδήγηση της κατά τη διάρκεια της δουλειάς μου. Πάνω απ' όλα, είμαι ευγνώμων στους γονείς μου για την ολόψυχη αγάπη και υποστήριξή τους όλα αυτά τα χρόνια. Αφιερώνω αυτή την εργασία σε αυτούς και στο στενό μου περιβάλλον το οποίο βρίσκεται πάντα δίπλα μου και στις δυσάρεστες αλλά και τις ευχάριστες στιγμές.

Περίληψη

Σε αυτή την πτυχιακή εργασία, εξετάζεται το θέμα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων βάσει τόσο του Ελληνικού όσο και του Ευρωπαϊκού δίκαιου.

Γίνεται μια εκτενής αναφορά όσον αφορά τι είναι προσωπικά δεδομένα και στις κατηγορίες που αυτά διακρίνονται. Στην συνέχεια γίνεται μια λεπτομερής αναφορά στα δικαιώματα που έχει ο πολίτης αλλά και στους μηχανισμούς ελέγχου, στις εξαιρέσεις και στην επιβολή κυρώσεων.

Μέσα από αυτή την πτυχιακή εργασία γίνεται κατανοητό ότι κάθε πολίτης έχει δικαίωμα να επιτρέψει ή να απαγορεύει τη χρήση των δεδομένων που τον αφορούν. Οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να ασκήσει αυτό το δικαίωμα, προβλέπονται από τη νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Επίσης καθένας έχει δικαίωμα να ζητήσει **πρόσβαση** στις πληροφορίες που τηρεί άλλος γι' αυτόν, καθώς και να ζητήσει την **διόρθωσή** τους, εφόσον δεν είναι ακριβείς.

Η λειτουργία της **Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα** πριν από δέκα περίπου χρόνια εγγυάται το έμπρακτο της εφαρμογής αυτών των δικαιωμάτων, ενώ πιστοποιεί προληπτικά και την νομιμότητα κάθε επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, λειτουργεί επίσης ο θεσμός του **Ευρωπαϊού Επόπτη Προστασίας Δεδομένων**, ο οποίος είναι αρμόδιος για την εφαρμογή αυτών των δικαιωμάτων, όταν παραβιάζονται από τα ευρωπαϊκά όργανα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Συμβούλιο ΕΕ, Επιτροπή Περιφερειών, Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή κ.α.).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ), γνωστή (ανεπίσημα) και ως Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, είναι [συνταγματικά](#) κατοχυρωμένη [ανεξάρτητη διοικητική Αρχή](#). Ιδρύθηκε με τον Νόμο 2472/1997 «για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», ο οποίος ενσωματώνει στο ελληνικό δίκαιο την [ευρωπαϊκή οδηγία](#) 95/46/EΚ. Η οδηγία αυτή θέτει κανόνες για την προστασία των [προσωπικών δεδομένων](#) σε όλες τις χώρες μέλη της [Ευρωπαϊκής Ένωσης](#). Η λειτουργία της Αρχής ξεκίνησε στις [10 Νοεμβρίου 1997](#).

Σκοπός της Αρχής

Ο σεβασμός και η προστασία της αξιοπρέπειας, της ιδιωτικής ζωής και της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας αποτελούν θεμελιώδη και πρωταρχική επιδίωξη κάθε [δημοκρατικής](#) κοινωνίας. Με την πάροδο του χρόνου, η τεράστια πρόοδος στον τομέα της [πληροφορικής](#), η ανάπτυξη νέων τεχνολογιών, οι νέες μορφές [διαφήμισης](#) και ηλεκτρονικών συναλλαγών και η ανάγκη της ηλεκτρονικής οργάνωσης του κράτους έχουν σαν συνέπεια την αυξημένη ζήτηση προσωπικών πληροφοριών από τον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα. Η ανεξέλεγκτη καταχώριση και επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων σε ηλεκτρονικά και χειρόγραφα αρχεία υπηρεσιών, εταιρειών και οργανισμών μπορεί να προκαλέσει προβλήματα στην ιδιωτική ζωή του πολίτη.

Οι κίνδυνοι αυτοί αυξάνονται με τις νέες δυνατότητες ταχύτατης επεξεργασίας εκατομμυρίων δεδομένων μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή και μεταφοράς πληροφοριών παγκοσμίως μέσω του [Ιντερνετ](#). Αποθήκευση και έρευνα μεγάλου όγκου δεδομένων που παλαιότερα θα απαιτούσε μεγάλους αποθηκευτικούς χώρους και επίπονη εργασία έχει πλέον απλοποιηθεί και γίνεται πολύ πιο εύκολα και ανέξοδα. Για την προστασία του ατόμου στην [κοινωνία της πληροφορίας](#) δεν επαρκούν οι παραδοσιακές θεσμικές εγγυήσεις και ρυθμίσεις, αλλά χρειάζεται ειδική αντιμετώπιση. Για τον σκοπό αυτό στην [Ελλάδα](#), ιδρύθηκε με τον Νόμο 2472/1997 ως ανεξάρτητος διοικητικός φορέας η ΑΠΔΠΧ, η οποία λειτουργεί από τον Νοέμβριο του [1997](#). Άλλες αρχές που εποπτεύουν την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων είναι στην Ελλάδα η [Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου των Επικοινωνιών](#) και στην Ευρώπη ο [Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων](#).

Πρώτος Πρόεδρος της Αρχής διατέλεσε ο επίτιμος αντιπρόεδρος του [Αρείου Πάγου Κωνσταντίνος Δαφέρμος](#), γι' αυτό και τα πρώτα χρόνια η Αρχή ήταν γνωστή και με την ονομασία «[Επιτροπή Δαφέρμου](#)», ενώ από [4 Μαρτίου 2003](#) τη θέση του Προέδρου κατέχει ο [Δημήτριος Γουργουράκης](#), επίσης επίτιμος αντιπρόεδρος του [Αρείου Πάγου](#).

ΜΕΡΟΣ Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΟΡΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Τι είναι τα προσωπικά δεδομένα

Προσωπικά δεδομένα είναι κάθε πληροφορία που μας χαρακτηρίζει, όπως για παράδειγμα το όνομά μας, η διεύθυνσή μας, το τηλέφωνό μας, τα ενδιαφέροντά μας, οι επιδόσεις μας στο σχολείο, οι φωτογραφίες μας, οι απόψεις μας, κ.α.

Μερικές φορές τα προσωπικά δεδομένα αφορούν ιδιαίτερα ευαίσθητα στοιχεία της ιδιωτικής ζωής, όπως στο θρήσκευμά, στις πολιτικές πεποιθήσεις, στην κατάσταση της υγείας ή στην ερωτική ζωή.

Πώς χρησιμοποιούνται τα προσωπικά δεδομένα

Πολλές από τις καθημερινές δραστηριότητες βασίζονται στην επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων:

- Η φόρμα που συμπληρώνουμε για συμμετοχή στο διαγωνισμό της εταιρείας ηλεκτρονικών παιχνιδιών περιέχει προσωπικά στοιχεία, όπως όνομα, τηλέφωνο, διεύθυνση και ηλικία.
- Το ίδιο συμβαίνει και κατά την εγγραφή σε ένα διαδικτυακό (on-line) κατάστημα βιβλίων.
- Το σχολείο τηρεί δεδομένα για τους βαθμούς και τις επιδόσεις των μαθητών.
- Ο γιατρός ο οποίος επισκοπηθήκαμε τηρεί τις ιατρικές εξετάσεις και άλλα σχετικά στοιχεία για την υγεία μας.
- Ο αθλητικός σύλλογος στον οποίο ήμαστε μέλη τηρεί τα στοιχεία που δώσαμε κατά την εγγραφή, καθώς και ιατρικά πιστοποιητικά.
- Το προφίλ στο Facebook περιέχει πληροφορίες για τους φίλους μας, τα ενδιαφέροντά μας, αλλά και άλμπουμ με φωτογραφίες μας.
- Το ηλεκτρονικό φόρουμ για μουσική που παρακολουθούμε περιέχει στοιχεία για τις μουσικές προτιμήσεις μας και τους καλλιτέχνες που μας ενδιαφέρουν.

Είναι δυνατόν τα προσωπικά μας δεδομένα να χρησιμοποιηθούν... εναντίον μας

Αν δεν προσέξουμε πώς και πού τα δημοσιοποιούμε ή αν πέσουν σε λάθος χέρια, τα προσωπικά μας δεδομένα μπορούν να χρησιμοποιηθούν από κάποιους για να μας δυσφημίσουν ή να μας φέρουν σε δύσκολη θέση, αποκαλύπτοντας ιδιωτικές μας στιγμές... Οι πληροφορίες αυτές είναι δυνατόν να δυσκολέψουν τη ζωή μας στο μέλλον, π.χ. όταν θα ψάχνουμε για δουλειά ή θα θέλουμε να σπουδάσουμε στο πανεπιστήμιο ή να πάρουμε δάνειο από μία τράπεζα. Σε ακραίες περιπτώσεις μπορεί να πέσουμε ακόμα και θύματα υποκλοπής ταυτότητας (δηλαδή κάποιος που έχει τα δεδομένα μας μπορεί να προσποιείται ότι ήμαστε εμείς) ή θύματα παρενόχλησης και εξαπάτησης.

Πότε επιτρέπεται κάποιος να χρησιμοποιεί τα προσωπικά μας δεδομένα

Στην Ελλάδα, όπως και στις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπάρχει ειδική νομοθεσία που προστατεύει τα άτομα από την ανεξέλεγκτη χρήση των προσωπικών τους δεδομένων. Η Αρχή

Προστασίας Δεδομένων είναι ο αρμόδιος φορέας για την εφαρμογή αυτής της νομοθεσίας (νόμοι 2472/1997 και 3471/2006).

Ως βασικός κανόνας ισχύει ότι για να χρησιμοποιήσει κάποιος τα προσωπικά μας δεδομένα για έναν συγκεκριμένο σκοπό πρέπει να έχει εξασφαλίσει την συγκατάθεσή μας και, σε αρκετές περιπτώσεις, τη συναίνεση των γονιών μας. Με αυτό εννοούμε ότι, αφού προηγουμένως έχεις ενημερωθεί ακριβώς για το ποιος είναι αυτός που θέλει να χρησιμοποιήσει τα δεδομένα μας, για ποιον λόγο θέλει να τα χρησιμοποιήσει, ποια στοιχεία μας θέλει να πάρει και με ποιους θα τα μοιραστεί, έχουμε δεχθεί και έχουμε πει με σαφή τρόπο ότι συμφωνούμε.

Η συγκατάθεση είναι ο γενικός κανόνας, αλλά υπάρχουν και εξαιρέσεις. Για παράδειγμα κάποιοι οργανισμοί, όπως π.χ. ο δήμος ή το σχολείο μας, μπορούν να επεξεργάζονται συγκεκριμένα προσωπικά δεδομένα χωρίς τη συγκατάθεσή μας. Αυτό συμβαίνει γιατί τα δεδομένα μας είναι απαραίτητα για να εκτελέσουν το έργο τους και αυτό συνήθως ορίζεται σε κάποιο νόμο.

Ποια είναι τα δικαιώματά μας σε σχέση με τα προσωπικά μας δεδομένα

- Όταν κάποιος μας ζητά να του δώσουμε προσωπικά μας δεδομένα, έχουμε το δικαίωμα να γνωρίζουμε ακριβώς την ταυτότητά του, τον σκοπό για τον οποίο χρειάζεται τα δεδομένα μας, σε ποιους θα τα στείλει, καθώς και ποιοι θα έχουν πρόσβαση σε αυτά.
- Έχουμε το δικαίωμα να γνωρίζουμε ποια δεδομένα τηρούν οι άλλοι (οργανισμοί ή άτομα) για εμάς και μπορούμε να τους ζητήσουμε να μας ενημερώνουν για αυτό.
- Έχουμε το δικαίωμα να ζητάμε τη διαγραφή ή τη διόρθωση των προσωπικών μας δεδομένων, όταν θεωρούμε ότι η πληροφορία αυτή μας θίγει ή είναι λανθασμένη ή όταν διαφωνούμε με την επεξεργασία αυτών των δεδομένων.

ΜΕΡΟΣ Β

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 - ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

2.1 ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Στην Ελλάδα η προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα απολαμβάνει πλέον και συνταγματική προστασία και συγκεκριμένα βρίσκεται κατοχύρωση στο άρθρο 9 Α του Συντάγματος, σύμφωνα με το οποίο «καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με τα ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών δεδομένων, όπως ο νόμος ορίζει». Το Σύνταγμα αναγνωρίζει επιπλέον την Αρχή προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή, αρμόδια για τη διασφάλιση προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

Σύμφωνα επομένως με το Σύνταγμα, ο καθένας και όχι μόνο οι Έλληνες πολίτες ή οι κάτοικοι της χώρας έχουν δικαίωμα προστασίας που αναγνωρίζεται ως αμυντικό δικαίωμα έναντι προσβολών οποιονδήποτε τρίτων³⁶.

Μετά την τελευταία αναθεώρηση το Σύνταγμα στο άρθρο 5 Α, το οποίο καθιερώνει το ατομικό δικαίωμα στη ελεύθερη πληροφόρηση, με την ενεργητική και την παθητική της μορφή ορίζει ότι «καθένας έχει δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Η διευκόλυνση της πρόσβασης στις πληροφορίες που διακινούνται ηλεκτρονικά καθώς και της παραγωγής, ανταλλαγής και διάδοσής τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους τηρούμενων πάντοτε των εγγυήσεων των άρθρων 9 Α (προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) και 19 (απόρρητο των επικοινωνιών)».

36 Βλ. Ευάγγελο Παπακωνσταντίνου Νομικά Θέματα Πληροφορικής, (2006)

Οι δύο παραπάνω συνταγματικές διατάξεις καταδεικνύουν την πρόθεση του εθνικού νομοθέτη να εντάξει στο ανώτατο δυνατό επίπεδο προστασίας το νέο ψηφιακό περιβάλλον. Έχει επικριθεί ωστόσο η αποτελεσματικότητα των παραπάνω διατάξεων³⁷, κατά μια άποψη, διότι το δίκαιο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μέσω των διατάξεων αυτών βρίσκει αναγνώριση μόνο ως δίκαιο προστασίας της ιδιωτικής ζωής – κάτι που ούτως ή άλλως δεν εξέλειπε από το Σύνταγμα. Σωστότερη όμως εμφανίζεται η διαπίστωση ότι το δίκαιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων δεν εξαντλείται στην προστασία του απαραβίαστου της ιδιωτικής σφαίρας στον τομέα της επεξεργασίας δεδομένων, αλλά αφορά και στο δικαίωμα ανάπτυξης της προσωπικότητας³⁸ εξειδίκευση του οποίου αποτελεί και το δικαίωμα του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού ή αλλιώς το δικαίωμα αυτοδιάθεσης των πληροφοριών³⁹. Το δικαίωμα αυτό σημαίνει το δικαίωμα του πολίτη να αποφασίζει και να συγκαθορίζει ποιες πληροφορίες που αφορούν το πρόσωπό του θα αποκαλύπτονται σε τρίτους⁴⁰. Στο κάθε άτομο ανήκει δηλαδή η εξουσία να αποφασίζει πότε και υπό ποιες προϋποθέσεις θα είναι επιτρεπτή η δημοσιοποίηση των προσωπικών του στοιχείων και σχέσεων. Ωστόσο δε σημαίνει και την απόλυτη και απεριόριστη κυριαρχία του ατόμου στα προσωπικά του στοιχεία. Οι πληροφορίες ακόμη και όταν αναφέρονται σε ένα συγκεκριμένο πρόσωπο, απεικονίζουν την κοινωνική πραγματικότητα, η οποία δεν είναι δυνατόν να ενταχθεί αποκλειστικά και μόνο στο συγκεκριμένο άτομο, που αφορούν οι πληροφορίες⁴¹. Το δικαίωμα αυτό διέπλασε πρώτα το γερμανικό ομοσπονδιακό συνταγματικό Δικαστήριο με την απόφασή του της 15/12/1983, η οποία απεφάνθη για τη συνταγματικότητα του ομοσπονδιακού νόμου σχετικά με την απογραφή του πληθυσμού.

37 Βλ Ευάγγελο Παπακωνσταντίνου, Νομικά θέματα πληροφορικής, (2006),

38 Η μη διαφάνεια της κυκλοφορίας των πληροφοριών δεν προσβάλλει μόνο τις δυνατότητες ανάπτυξης της προσωπικότητας του ατόμου, αλλά και το γενικό συμφέρον, γιατί η αυτονομία αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση λειτουργίας μιας ελεύθερης και δημοκρατικής πολιτείας που στηρίζεται στη δυνατότητα δράσης και συμμετοχής των πολιτών της. Βλ Αποστόλη Γέροντα, Πληροφορική και Δίκαιο,

39 Βλ Ιωάννη Δ. Ιγγλεζάκη Εισαγωγή στο δίκαιο της Πληροφορικής,

40 Το δικαίωμα αυτό διαπλάστηκε από τη γερμανική νομολογία και αναγνωρίζεται στο ελληνικό δίκαιο ως ειδικότερη πτυχή του δικαιώματος ανάπτυξης της προσωπικότητας.

41 Βλ Αποστόλη Γέροντα, Πληροφορική και Δίκαιο

Η διάταξη του άρθρου 9^A του Συντάγματος ανυψώνει σε συνταγματικό δικαίωμα το αμυντικό δικαίωμα προστασίας του ατόμου απέναντι στη συλλογή, αποθήκευση και επεξεργασία - με τρόπο συμβατό ή ηλεκτρονικό - των προσωπικών δεδομένων και πληροφοριών. Το δικαίωμα αυτό διαφοροποιείται τόσο από το δικαίωμα του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού, που αποτελεί όπως είδαμε, εξειδίκευση του δικαιώματος της προσωπικότητας, αλλά όμως δεν ταυτίζεται ούτε με την προστασία του απορρήτου του ιδιωτικού βίου, καθώς δεν συνεπάγεται την απόλυτη απαγόρευση της συλλογής, επεξεργασίας και χρήσης αυτών, αλλά αντιθέτως καθιερώνει την υποχρέωση του νομοθέτη να διαμορφώσει ένα περιοριστικό θεσμικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο καθίσταται θεμιτή η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων ⁴².

Κοινοτικό ρυθμιστικό πλαίσιο και εθνική εναρμόνιση προς αυτό

Η διαμόρφωση ενός ευρωπαϊκού δικαίου της κοινωνίας της πληροφορίας δεν επιλύει τα ζητήματα που θέτει η διασυννοριακή και υπερσυννοριακή φύση της κοινωνίας αυτής, καθώς η Ευρωπαϊκή Ένωση δε συνιστά παρά ένα υποσύνολο του πλανήτη ⁴³. Ωστόσο οι θέσεις και αξιολογήσεις των κρατών μελών, όπως αποκρυσταλλώνονται στα κοινοτικά νομοθετικά κείμενα, συνιστούν σημείο αφετηρίας για διεθνή διαπραγμάτευση αρχών ⁴⁴ και κανόνων. Ακολουθεί η παράθεση του ευρωπαϊκού νομικού πλαισίου προστασίας, και η με εθνικούς νόμους εναρμόνιση προς αυτό.

42 Βλ Ιωάννη Δ. Ιγγλεζάκη Εισαγωγή στο δίκαιο της Πληροφορικής

43 Ένα παράδειγμα αντιθέσεων που υπάρχουν στους νομικούς πολιτισμούς κρατών που βρίσκονται εντός και εκτός της Ε.Ε., και οι οποίες καταδεικνύουν τη δυσκολία προσδιορισμών κοινών αρχών και αξιών π. χ. ως προς το εύρος του «παράνομου και αθέμιτου περιεχομένου στο διαδίκτυο» είναι το ακόλουθο: ο παρισινός δικαστής J.J. Gomez αποφάνθηκε στην υπόθεση YAHOO ότι η διαφήμιση και πώληση ναζιστικών αντικειμένων είναι αντίθετη στην κείμενη ποινική νομοθεσία και προσβάλλει «τη συλλογική μνήμη μιας χώρας βαθιά πληγωμένης από τη ναζιστική κατοχή», ο συνάδελφός του στο San Jose της Καλιφόρνια αρνήθηκε την εφαρμογή της γαλλικής απόφασης στις ΗΠΑ, καθώς αυτή παραβιάζει τα δικαιώματα που κατοχυρώνει το Σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών και συγκεκριμένα την ελευθερία του λόγου. Βλ. σχετικά Λίλιαν Μήτρου, Το δίκαιο στην κοινωνία της πληροφορίας, (2002), σελ47

44 Σήμερα νομοθεσία για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, εκτός από τα Κράτη-μέλη της ΕΕ έχουν ο Καναδάς, η Αυστραλία, η Νέα Ζηλανδία, το Χονγκ Κονγκ, η Ιαπωνία κ.α.

2.2. Ο νόμος 2472/1997 - Θεμελιώδης έννοιες βασικοί άξονες

Ο νόμος 2472/97 έγινε προσπάθεια να προσαρμοστεί στα Ελληνικά δεδομένα η Οδηγία 95/46/ΕΚ. Μάλιστα ο Έλληνας νομοθέτης εκμεταλλευόμενος τη διακριτική ευχέρεια που του παρείχε η Οδηγία επεδίωξε να υιοθετήσει τις αρχές και τις προβλέψεις της με αρκετά αυστηρό τρόπο επιδιώκοντας ένα όσο το δυνατόν υψηλότερο επίπεδο προστασίας. Ωστόσο οι αποκλίσεις του από την αντίστοιχη κοινοτική Οδηγία είναι σε αρκετά σημεία ουσιώδεις.⁴⁷ Οι ρυθμίσεις αναφέρονται τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα και καταλαμβάνουν όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής μιας πληροφορίας προσωπικού χαρακτήρα. Οι βασικοί άξονες του Νόμου είναι τρεις και αφορούν

- Ένα σύστημα προϋποθέσεων νομιμότητας επεξεργασίας
- Παροχή δικαιωμάτων στα υποκείμενα και
- Την οργάνωση ελέγχου προστασίας των δεδομένων.

2.2.1. Το Αντικείμενο

2.2.1.1. Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα

Όρος καίριας σημασίας που εισάγεται με το νόμο 2472/97 είναι αυτός των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που χρησιμοποιείται από κοινού με τους όρους προσωπικά (ή ατομικά) δεδομένα και προσωπικά στοιχεία.

Μια ετοιμόλογη προσέγγιση του όρου δεδομένα (data), η προέλευση του οποίου είναι κατευθειάν από το χώρο της πληροφορικής όπου γίνεται ευρύτατη χρήση του, μας οδηγεί στη μετοχή παρακειμένου του αρχαιοελληνικού ρήματος δίδωμι όπως και στην αντίστοιχη του λατινικού ρήματος do. Η αναπαραγωγή των μετοχών αυτών στον αγγλοσαξονικό όρο data και στον νεοελληνικό αντίστοιχο «δεδομένα» και η οριστικοποιημένη χρήση τους στο νόμο αλλά και στη θεωρία δεν είναι καθόλου τυχαία ούτε και στερείται κανονιστικής σημασίας. Ο παρακείμενος αποδίδει την αίσθηση της σταθερότητας, οπότε δεδομένη πληροφορία είναι εκείνη που έχει ήδη παρασχεθεί, και να λάβουμε υπόψη και την έννοια του δεδομένου στην πληροφορική, εκείνη για την οποία συντρέχει και το γεγονός της καταγραφής καταρχήν με τη μορφή της καταχώρησής της σε ένα αρχείο (αποθήκευση).

Ωστόσο η νομοθεσία απαγκιστρώνει την προστασία από το χώρο της ηλεκτρονικής επεξεργασίας και θεωρεί ότι συντρέχει γεγονός καταγραφής όχι μόνο με την καταχώρηση των δεδομένων σε αρχείο υπολογιστή αλλά και με κάθε αναγνώσιμη μορφή, αποτύπωση σε έναν υλικό φορέα ενσωμάτωσης (π.χ. χαρτί, μαγνητοταινία, δίσκος ακτίνας). Μάλιστα διευρύνει το πλαίσιο προστασίας του ακόμη κι όταν υφίσταται επεξεργασία χωρίς καταγραφή όπως π. χ. συμβαίνει με την αναμετάδοση μια εικόνας σε απευθείας σύνδεση μέσω ενός κλειστού κυκλώματος τηλεόρασης χωρίς να υπάρχει αποθήκευση σε υλικό φορέα ενσωμάτωσης.

⁴⁷ Ιγγλεζάκης, Ι. (2004) ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, Αθήνα Εκδόσεις Σάκουλα, σελ. 44

Έτσι προσωπικό δεδομένο είναι ένα «άτομο πληροφορίας», το ελάχιστο νοητό απόσπασμα αποτύπωσης πτυχής προσωπικότητας.⁴⁸ Παράλληλα δεν είναι κενή σημασίας ούτε και η χρήση του όρου δεδομένα στον πληθυντικό αφού σύμφωνα με όσα ο νόμος ορίζει, δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα είναι οι πτυχές της προσωπικότητας φυσικού προσώπου, το οποίο μπορεί να προσδιοριστεί ατομικά, που υφίστανται ή πρόκειται να υποστούν επεξεργασία.

Επομένως, ο όρος δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα προσδιορίζεται τόσο από την έννοια του υποκειμένου των δεδομένων όσο και της επεξεργασίας. Άρα δεν μπορεί να νοηθεί καταγραφή ενός μεμονωμένου στοιχείου της προσωπικότητας ως προσωπικού, καθώς κάθε μεμονωμένο στοιχείο καθίσταται προσωπικό όταν συνδέεται προς ένα δεδομένο προσδιορισμού του προσώπου στο οποίο αναφέρεται π.χ. ένας αριθμός τηλεφώνου καθίσταται προσωπικό δεδομένο όταν συνδεθεί με το ονοματεπώνυμο του κατόχου του. Ενδιαφέρον από τη μεριά του νομοθέτη προκαλεί η επιλογή του όρου «δεδομένο» αντί του όρου «πληροφορία» που γίνεται στο πλαίσιο του νόμου 2472/97. Η επιλογή αυτή απηχεί βούληση για διεύρυνση του πεδίου προστασίας των στοιχείων της προσωπικότητας, επειδή ο όρος δεδομένα εμπεριέχει και πληροφορίες οι οποίες δεν εμπεριέχουν το επιπρόσθετο στοιχείο του ενδιαφέροντος. Αντιθέτως ο όρος πληροφορία εμπεριέχει δεδομένα με το στοιχείο του ενδιαφέροντος.

⁴⁸ Παν. Αρμαμέντος, βας. Σωτηρόπουλος, 2005, Προσωπικά Δεδομένα, ερμηνεία Ν. 2472/1997, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη σελ. 2

2.2.1.2 Απλά και ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα

Τα προσωπικά δεδομένα δεν διαθέτουν όλα το ίδιο πληροφοριακό βάρος. Μ' άλλα λόγια κάποια απ' αυτά παρουσιάζουν ιδιαίτερο βαθμό ευαισθησίας που τα διαφοροποιεί από τα κοινά / απλά δεδομένα γι' αυτό και χρήζουν ιδιαίτερης προστασίας. Ωστόσο είναι γεγονός ότι δεν υπάρχουν γενικώς παραδεδομένα κριτήρια κατατάξεως των προσωπικών δεδομένων σε ευαίσθητα και μη, ούτε και κάποια γενική αρχή βάσει της οποίας ένα δεδομένο αντιμετωπίζεται ως απλό ή ευαίσθητο. Η έλλειψη μάλιστα ομοιογένειας των κατηγοριών ευαίσθητων δεδομένων που περιλαμβάνει σε κάθε εθνική νομοθεσία τεκμηριώνει αυτό το γεγονός.

Η τακτική λοιπόν που ακολουθείται είναι συνήθως η περιοριστική απαρίθμηση ορισμένων κατηγοριών ευαίσθητων δεδομένων που εισάγει το δεσμευτικό διαχωρισμό των δεδομένων σε δυο ομάδες, τα απλά και τα σύνθετα. Ο εθνικός νομοθέτης κατά τη διαμόρφωση του ν.2472/1997 στηρίχτηκε για την κατηγοριοποίηση των δεδομένων στις διατάξεις της οδηγίας 95/46/EK η οποία προβλέπει ότι κατ' αρχάς απαγορεύεται η επεξεργασία ορισμένων κατηγοριών προσωπικών δεδομένων λόγω του ιδιαίτερου πληροφοριακού βάρους που αυτές φαίνεται να διαθέτουν. Στο άρθρο 8 της οδηγίας, ορίζεται ότι τέτοιου είδους δεδομένα αποτελούν η φυλετική ή εθνική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, οι θρησκευτικές και φιλοσοφικές πεποιθήσεις, η συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις, η υγεία, και η σεξουαλική ζωή του ατόμου.

Ο έλληνας νομοθέτης την κοινοτική κατεύθυνση υιοθετώντας τις συγκεκριμένες κατηγορίες ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, περιλαμβάνοντας όμως στο σύνολο αυτό και άλλες κατηγορίες όπως η κοινωνική πρόνοια, η συμμετοχή με ένωση και σωματείο, οι ποινικές διώξεις και καταδίκες. Ο κλειστός αυτός αριθμός των κατηγοριών ευαίσθητων δεδομένων συνεπάγεται καταρχήν ότι απαγορεύεται για τον εφαρμοστή του δικαίου η ένταξη άλλων κατηγοριών δεδομένων στο σύνολο των ευαίσθητων, ωστόσο κάτι τέτοιο δεν είναι νοητό στην πράξη καθώς πολλά συνταγματικώς προστατευόμενα αγαθά δεν προστατεύονται επαρκώς από τις διατάξεις για τα απλά δεδομένα.

Απαιτείται λοιπόν η ad hoc αξιολόγηση ώστε να τίθενται υπό την αιγίδα του νόμου υπό καθεστώς αυξημένης προστασίας. Το γεγονός ότι αυτό δικαιολογεί, για παράδειγμα την απόδοση του χαρακτήρα του «ευαίσθητου» στα δεδομένα του Εθνικού Μητρώου με τους λήπτες και τα αρχεία των δωρητών ανθρωπίνων ιστών και οργάνων, αλλά και των δηλώσεων όσων αιτούνται άσυλο όπως και των αιτήσεων αλλοδαπών. Όταν βέβαια αποδεικνύεται ότι η ένταξη νέων κατηγοριών δεδομένων στο κατάλογο των ευαίσθητων δεν εμποδίζει την ελεύθερη διακίνηση πληροφοριών κυρίως εντός της ευρωπαϊκής ένωσης, τότε και ο εκάστοτε νομοθέτης έχει τη δυνατότητα διεύρυνσης του εν λόγω συνόλου. Στη συνέχεια παραθέτουμε παραδείγματα απλών δεδομένων ⁴⁹

⁴⁹ Πηγή :www.dpa.gr Παραδείγματα από τη σελ. 4 του εντύπου 2.0 της Αρχής

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΩΝ (ΚΟΙΝΩΝ / ΑΠΛΩΝ) ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ:

A) Στοιχεία αναγνώρισης

Προσωπικά στοιχεία, επίσημα στοιχεία ληξιαρχείου, καταγωγή, στοιχεία ταυτότητας, (π.χ. υπηκοότητα), λοιπά στοιχεία αναγνώρισης.

B) Προσωπικά χαρακτηριστικά

Φυσικά χαρακτηριστικά, ενδιαφέροντα, συνήθειες, μετακινήσεις – ταξίδια, στοιχεία προσωπικότητας, λοιπά στοιχεία προσωπικών χαρακτηριστικών.

Γ) Οικογενειακές συνθήκες

Έγγαμος βίος, οικογενειακή κατάσταση, κοινωνικές επαφές, λοιπά στοιχεία οικογενειακών συνθηκών.

Δ) Εκπαίδευση

Δεδομένα ακαδημαϊκής δραστηριότητας, τομείς ειδίκευσης και πιστοποιητικά, Σπουδαστικό / Μαθητικό αρχείο, εγγραφή σε επιτροπές, επαγγελματική ειδίκευση.

Ε) Οικονομική κατάσταση

Έσοδα, περιουσιακά στοιχεία, επενδύσεις, απολογισμός εξόδων, δάνεια, υποθήκες, πιστώσεις, επιδόματα, εργασιακά προνόμια, επιχορηγήσεις, δεδομένα ασφάλισης, σύνταξη γήρατος, αγαθά και υπηρεσίες που προσφέρονται στο άτομο ή που προσφέρει το άτομο, τραπεζικοί λογαριασμοί, πιστωτικές κάρτες, κληρονομία, αποζημίωση.

ΣΤ) Παρούσα εργασία, δεδομένα πρόσληψης, δεδομένα λύσης εργασιακής σχέσης, ιστορικό εργασίας, εργασιακή συμπεριφορά, περιγραφή εργασίας, αξιολόγηση εργασίας, εκπαιδευτικό αρχείο, δεδομένα ασφάλειας, αμοιβές και κρατήσεις, εργασιακές παροχές.

2.2.2 ΤΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ

2.2.2.1. ΦΥΛΕΤΙΚΗ Η ΕΘΝΙΚΗ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ

Ιστορικά έχει αποδειχθεί ότι η φυλετική ή εθνική προέλευση έχει αποτελέσει κριτήριο καίριας σημασίας για πιθανές διακρίσεις τόσο υπέρ όσο και εις βάρος υποκειμένων. Το γεγονός αυτό καθιστά ευαίσθητα τα δηλωτικά εθνικής ή φυλετικής προέλευσης δεδομένα όπως και όλους τους χαρακτηρισμούς που παραπέμπουν στη διάκριση ομοεθνής / ομογενές και αλλοεθνής / αλλογενής. Ωστόσο προσωπικά δεδομένα που αποκαλύπτουν την ιθαγένεια / υπηκοότητα δεν εντάσσονται στα ευαίσθητα δεδομένα καθώς η ιθαγένεια αποτελεί νομικό δεσμό του προσώπου με ένα κράτος, σε αντίθεση με την εθνικότητα που αποτελεί πραγματικό δεσμό μεταξύ ενός φυσικού προσώπου και του έθνους προέλευσης του. Έτσι για παράδειγμα, η αναγραφή της πληροφορίας «τουρκικής καταγωγής» ή «μέλος μειονότητας» για έναν έλληνα υπήκοο, συνιστά δηλωτικό εθνικής καταγωγής και άρα εντάσσεται στα ευαίσθητα δεδομένα. Αντιθέτως η αναγραφή «τουρκικής ιθαγένειας» δεν εντάσσεται στα ευαίσθητα δεδομένα.

Επιπλέον δεδομένα που αποκαλύπτουν την φυλετική ή εθνική προέλευση είναι π.χ. επιθετικοί προσδιορισμοί εμμέσως δηλωτικοί εθνικότητας, όπως και η αναφορά της ονομασίας χώρας καταγωγής ή φυλής με τρόπο ικανό να συνδυαστεί με δεδομένα προσδιορισμού του προσώπου π.χ. του ονόματος. Οι φωτογραφίες προσώπων ως δηλωτικές εθνικής ή φυλετικής προέλευσης θεωρούνται ευαίσθητα δεδομένα ανάλογα με το σκοπό της επεξεργασίας τους, ενώ ο τόπος γέννησης ή κατοικίας δεν εντάσσονται σ' αυτήν την κατηγορία καθώς εκφράζουν μόνο πιθανότητα εθνικής ή φυλετικής προέλευσης γεγονός που δεν αρκεί για να τους προσδώσει το χαρακτήρα της ευαισθησίας.

Σε κάθε περίπτωση βέβαια, επεξεργασίας κοινών δεδομένων φυλετικής ή εθνικής προέλευσης απαιτείται ο έλεγχος του σκοπού της επεξεργασίας ώστε αν αυτή κατατείνει σε περαιτέρω διάκριση εθνικού ή φυλετικού κριτηρίου να παρέχεται επαυξημένη προστασία.

2.2.2.2. ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΦΡΟΝΗΜΑΤΑ

Στην κατηγορία των ευαίσθητων δεδομένων ανήκουν στοιχεία που αποκαλύπτουν άμεσα ή έμμεσα το πολιτικό φρόνημα, δηλαδή την πολιτική τοποθεσία ενός ατόμου, όπως αυτή μπορεί να εκφράζεται με την κομματική ένταξη, ή την επιλογή ψήφου στις πολιτικές εκλογές. Καταρχήν προστατευόμενα ως ευαίσθητα είναι εκείνα τα δεδομένα που αποκαλύπτουν με τρόπο αντικειμενικό και βέβαιο τις πολιτικές πεποιθήσεις. Ωστόσο επειδή τα πολιτικά φρονήματα όπως και οι θρησκευτικές και φιλοσοφικές πεποιθήσεις ανάγονται στην πνευματική σφαίρα της προσωπικότητας δεν είναι πάντοτε εύκολο να εξακριβωθεί με ασφάλεια η ταυτότητά τους, ή να συναχθούν από έμμεσες πληροφορίες όπως π.χ. από τα βιβλία που διαβάζει κάποιος, τη βιβλιογραφία που χρησιμοποιεί, την παρουσία του σε μια πολιτική εκδήλωση.

Συχνά λοιπόν ένας υπεύθυνος επεξεργασίας επιδιώκει τη συλλογή στοιχείων με στόχο αξιολογώντας τα και συσχετίζοντάς τα να κρίνει ποιο είναι το πολιτικό φρόνημα του υποκειμένου. Αυτή είναι και η ποιο επικίνδυνη πλευρά της επεξεργασίας δεδομένων που συνδέονται με πολιτικές πεποιθήσεις.

3.2.2.3 ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ Ή ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΙΣ

Οι φιλοσοφικές αντιλήψεις υποσύνολο των οποίων αποτελούν οι περιοχές των πολιτικών φρονημάτων και των θρησκευτικών πεποιθήσεων αποτελούν τη βιοθεωρία κάθε ανθρώπου την ποιο σθεναρά αντιστεκόμενη περιοχή της πνευματικής υπόστασης στην περιγραφή και την οριοθέτηση.⁵⁰ Συχνά η έμμεση δήλωση του θρησκευάτος αποτελεί προϋπόθεση για άσκηση δικαιώματος (π.χ. απαλλαγή των μαθητών Μαρτύρων του Ιεχωβά από τα θρησκευτικά, την προσευχή και τον εκκλησιασμό, βλ. π.δ. 121/1998) ή καθήκοντος (π.χ. ο μάρτυρας πριν καταθέσει στο δικαστήριο, εφόσον επιθυμεί να ορκιστεί με θρησκευτικό όρκο οφείλει να δηλώσει το θρήσκευμά του, προκειμένου να ορκιστεί στο αντίστοιχο ιερό βιβλίο).

⁵⁰ Αρμ.μ. Σωτηρόπουλος όπου πριν σελ. 33

2.2.2.3. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΙΣ

Οι φιλοσοφικές αντιλήψεις υποσύνολο των οποίων αποτελούν οι περιοχές των πολιτικών φρονημάτων και των θρησκευτικών πεποιθήσεων αποτελούν τη βιοθεωρία κάθε ανθρώπου την πιο σθεναρά αντιστεκόμενη περιοχή της πνευματικής υπόστασης στην περιγραφή και την οριοθέτηση. Συχνά η άμεση ή και έμμεση δήλωση του θρησκειώματος αποτελεί προϋπόθεση για άσκηση δικαιώματος π.χ. απαλλαγή των μαθητών Μαρτύρων του Ιεχωβά από τα θρησκευτικά την προσευχή και τον εκκλησιασμό βλ. π. δ. 121/1998) ή καθήκοντος (π. χ. ο μάρτυρας πριν καταθέσει στο δικαστήριο εφόσον επιθυμεί να ορκιστεί με θρησκευτικό όρκο οφείλει να δηλώσει το θρήσκευμα του προκειμένου να ορκιστεί στο αντίστοιχο ιερό βιβλίο).

Εδώ προκύπτει ζήτημα για την προστασία του ευαίσθητου δεδομένου που δημοσιοποιείται όπως και στην περίπτωση που η άσκηση δικαιώματος αποτελεί έμμεση αποκάλυψη του θρησκειώματος. Ιδίως σε χώρες όπου παράλληλα με την ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης διαπιστώνεται και η ύπαρξη επικρατούσας θρησκείας π.χ. κατά το άρθρο 3 του Σ. υπό την έννοια της πληθυσμιακής υπεροχής δεν είναι δύσκολο να παρουσιαστούν προσκόμματα στην ομαλή άσκηση των δικαιωμάτων εκείνων που ανήκουν στην θρησκευτική μειοψηφία.⁵¹

Πάντως πρέπει να επισημανθεί ότι η έννοια των θρησκευτικών πεποιθήσεων είναι ευρύτερη από την έννοια του θρησκειώματος καθώς μπορεί να περιλαμβάνει π.χ. την πίστη σε μη γνωστή θρησκεία ή και την αθεΐα.

⁵¹ βλ. Απόφαση ΕΔΔΑ υπόθεση Τσαβαχίδη κατά της Ελλάδας

2.2.2.4 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΝΩΣΗ, ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΚΑΙ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Επαυξημένη προστασία σύμφωνα με το νόμο 2472/97 χρήζουν τα δεδομένα συμμετοχής σε ένωση, σωματείο και συνδικαλιστική οργάνωση. Ως ένωση νοείται η ένωση προσώπων χωρίς νομική προσωπικότητα (άρθρο 107 ΑΚ, διατάξεις για αστική εταιρία)⁵². Ως σωματείο νοείται η ένωση προσώπων που επιδιώκει σκοπό μη κερδοσκοπικό και έχει αποκτήσει νομική προσωπικότητα από και δια της εγγραφής της σε ειδικό δημόσιο βιβλίο που τηρείται στο Πρωτοδικείο της έδρας του. Ωστόσο η δυνατότητα οποιουδήποτε να πληροφορηθεί τη σύνθεση του σωματείου με μια απλή αίτηση στο Πρωτοδικείο είναι ασύμβατη προς την αυξημένη προστασία του νόμου που θέλει τη συμμετοχή σε αυτό ευαίσθητο δεδομένο και απαιτεί για τη δημοσιοποίηση του προηγούμενου άδεια της αρχής.

Ως συνδικαλιστική οργάνωση θεωρείται αυτή που ιδρύεται σύμφωνα με το νόμο 1264/1982. Τέλος οφείλουμε να επισημάνουμε ότι το δεδομένο της συμμετοχής σε ένωση σωματείο ή συνδικαλιστική οργάνωση παρουσιάζει δυσπρόστατο χαρακτήρα προστασίας που προκύπτει από τον πραγματικό σκοπό του, υπαγόμενο τόσο στην κατηγορία συμμετοχής σε ένωση / σωματείο όσο και στην κατηγορία δεδομένων που αποκαλύπτουν τις φιλοσοφικές πεποιθήσεις. Γενικά, η συμμετοχή σε επιστημονικά σωματεία, σε πολιτιστικούς φορείς, φιλανθρωπικές οργανώσεις, επαγγελματικά σωματεία – επιμελητήρια και γενικά η συνδικαλιστική δραστηριότητα αποτελούν παραδείγματα κατηγοριών δεδομένων της ομάδας που εξετάζουμε.

Ευαίσθητο είναι κάθε δεδομένο που αποκαλύπτει πληροφορίες σχετικές με την βιολογική υπόσταση και την ψυχική υγεία του ανθρώπου, μ' άλλα λόγια στοιχεία για τη φυσική και πνευματική του κατάσταση, το ιατρικό του ιστορικό, τις ανικανότητες της αναπηρίες του. Εδώ λοιπόν υπάγονται όλα τα ιατρικά δεδομένα, αλλά και η ευρύτερη κατηγορία των γενετικών δεδομένων που αφορούν τα κληρονομικά χαρακτηριστικά. Ως προς τα βιομετρικά δεδομένα, (σωματικά χαρακτηριστικά όπως η επιδερμίδα, η ίριδα του ματιού, το αποτύπωμα του δακτύλου, τα χαρακτηριστικά του προσώπου) και τα χαρακτηριστικά συμπεριφοράς (υπογραφή, κίνηση χειλιών, φωνή ή η δύναμη με την οποία χτυπά κανείς τα πλήκτρα) παρουσιάζεται αμφισβήτηση της θεωρίας για το αν πρέπει να συγκαταλέγονται στα ευαίσθητα ή στα απλά δεδομένα. Όταν βέβαια τα βιομετρικά δεδομένα αποκαλύπτουν φυλετικά χαρακτηριστικά (π.χ. χρώμα του δέρματος) υπάγονται στην κατηγορία των ευαίσθητων δεδομένων που αποκαλύπτουν φυλετική προέλευση.

52 Αρμαμ. Σωτηρόπουλος όπου πριν σελ. 35 3.2.2.5. ΥΓΕΙΑ

2.2.2.5. ΥΓΕΙΑ

Ευαίσθητο είναι κάθε δεδομένο που αποκαλύπτει πληροφορίες σχετικές με την βιολογική υπόσταση και την ψυχική υγεία του ανθρώπου, μ' άλλα λόγια στοιχεία για τη φυσική και πνευματική του κατάσταση, το ιατρικό του ιστορικό, τις ανικανότητες τις αναπηρίες του. Εδώ λοιπόν υπάγονται όλα τα ιατρικά δεδομένα, αλλά και η ευρύτερη κατηγορία των γενετικών δεδομένων που αφορούν τα κληρονομικά χαρακτηριστικά. Ως προς τα βιομετρικά δεδομένα, (σωματικά χαρακτηριστικά όπως η επιδερμίδα, η ίριδα του ματιού. Το αποτύπωμα του δακτύλου, τα χαρακτηριστικά του προσώπου) και τα χαρακτηριστικά συμπεριφοράς (υπογραφή, κίνηση χειλιών, φωνή ή δύναμη με την οποία χτυπά κανείς τα πλήκτρα) παρουσιάζεται αμφισβήτηση της θεωρίας για το αν πρέπει να συγκαταλέγονται στα ευαίσθητα ή στα απλά δεδομένα. Όταν βέβαια τα βιομετρικά δεδομένα αποκαλύπτουν φυλετικά χαρακτηριστικά (π.χ. χρώμα του δέρματος) υπάγονται στην κατηγορία των ευαίσθητων δεδομένων που αποκαλύπτουν φυλετική προέλευση.

2.2.2.6. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ

Παροχές κοινωνικής πρόνοιας και συναφείς πληροφορίες αποτελούν δεδομένα ιδιαίτερης ευαισθησίας λόγω της δυνατότητας να χρησιμοποιηθούν ως κριτήριο θετικής ή αρνητικής προσωποληψίας. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται και τα δεδομένα ανήλικων που ενσωματώνονται σε έγγραφα κοινωνικών υπηρεσιών οι οποίες επιλαμβάνονται της προστασίας των ανηλίκων. Εφόσον λοιπόν τα δεδομένα εντάσσονται στα ευαίσθητα προϋποτίθεται πως δέχονται νόμιμη επεξεργασία μόνο υπό τους όρους του άρθρου 7 παρ. 2 εφόσον δηλαδή παρασχεθεί άδεια της αρχής⁵³.

⁵³ Μια σύμφωνη με το σύνταγμα προσθήκη στον κατάλογο των ευαίσθητων δεδομένων, θα ήταν εκείνη των δεδομένων των ανηλίκων. Ενώ με το Νόμο επαυξάνεται η προστασία των δικαιωμάτων του άρθρου 21Σ (καθώς η υγεία και η κοινωνική πρόνοια προστατεύονται ως ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα) η προστασία της παιδική ηλικίας ίσως να μην επιτυγχάνεται με την ίδια αποτελεσματικότητα που θα είχε η ένταξη όλων των δεδομένων των ανηλίκων στο σύνολο των ευαίσθητων.

2.2.2.7. ΕΡΩΤΙΚΗ ΖΩΗ

Ως ευαίσθητα προστατεύονται όλα τα δεδομένα που σχετίζονται με την «κουλτούρα» της ερωτικής συμπεριφοράς του προσώπου στο σύνολό της. Στοιχεία που περιορίζονται στο στενότερο πεδίο της γενετησίας ελευθερίας της σεξουαλικής ζωής όσο και δεδομένα που αφορούν το ευρύτερο πεδίο της ερωτικής δραστηριότητας συνδέονται με τον πυρήνα του ιδιωτικού βίου ο οποίος αποτελεί θεμελιώδες προστατευόμενο αγαθό του νόμου. Έτσι προστατεύονται, ως ευαίσθητες πληροφορίες όχι μόνο της αποκλίνουσας αλλά και κάθε συμπεριφοράς που μπορεί να χαρακτηριστεί αντικειμενικά ως ερωτική π.χ. η διατήρηση προσωπικού ημερολογίου, δεδομένα επισκέψεων σε sites πορνογραφικού περιεχομένου, συνδρομής σε γραφείο συνοικεσίων ή συνοδών, προμήθειας εντύπων ή ερωτικών βοηθημάτων, καταγραφής σεξουαλικών πράξεων ή προτιμήσεων σε βιντεοταινίες κλπ.

2.2.2.8. ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΩΞΕΙΣ Ή ΚΑΤΑΔΙΚΕΣ

Μολονότι σε μια πρώτη ματιά φαίνεται πως η καταχώρηση των ποινικών διώξεων και καταδικών στα ευαίσθητα δεδομένα αντίκειται στην συνταγματική αρχή της δημοσιότητας των δικαστικών αποφάσεων ωστόσο στην πραγματικότητα δεν υπάρχει σύγκρουση. Η δημοσιότητα αφορά την απαγγελία των αποφάσεων σε δημόσια συνεδρίαση και όχι την περαιτέρω επεξεργασία των ποινικών προσωπικών δεδομένων. Όσον αφορά το χρονικό εύρος της προστασίας ευαίσθητα θεωρούνται τόσο τα δεδομένα που συλλέγονται αφού ασκηθεί ποινική δίωξη όσο και εκείνα που περιλαμβάνονται σε μια ποινική προκαταρκτική δικογραφία. Η ποινική καταδίκη αποτελεί περιεχόμενο καταδικαστικής απόφασης και προστατεύεται ως προσωπικό δεδομένο. Αντιθέτως οι αθωωτικές αποφάσεις δεν αποτελούν ευαίσθητα δεδομένα χωρίς αυτό να σημαίνει ότι αποκλείεται να περιέχονται τέτοιου είδους ευαίσθητες πληροφορίες στο σκεπτικό τους. Σ' αυτή την περίπτωση περαιτέρω επεξεργασία τους γίνεται με σαπωνοποίηση των στοιχείων ταυτοποίησης των προσώπων στα οποία αφορούν.

2.2.3. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Προϋπόθεση εφαρμογής του νόμου 2472/97 αποτελεί η εφαρμογή επεξεργασίας επί των προστατευόμενων δεδομένων είτε αυτή είναι αυτοματοποιημένη είτε όχι. Η μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία προϋποθέτει τη σύσταση και λειτουργία αρχείου προσωπικών δεδομένων.) Πιο συγκεκριμένα ως επεξεργασία ορίζεται από το νόμο η πραγματοποίηση κάθε εργασίας ή σειράς εργασιών με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων μεθόδων και η εφαρμογή τους σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

Ο νομοθέτης επιδιώκοντας να διευκρινίσει περαιτέρω την έννοια των εργασιών επεξεργασίας παρέχει έναν ενδεικτικό κατάλογο επεμβάσεων που μπορούν είτε να επηρεάζουν τη σχέση ανάμεσα στα προσωπικά δεδομένα και στο «περιβάλλον» τους (συλλογή, καταχώρηση, οργάνωση, διατήρηση, χρήση, διαβίβαση, διάδοση, συσχέτιση, διασύνδεση, δέσμευση) είτε να επηρεάζουν τα ίδια τα δεδομένα (τροποποίηση, εξαγωγή, διαγραφή, καταστροφή). Στην συνέχεια θα επιδιώξουμε να διευκρινίσουμε αυτές τις δραστηριότητες επεξεργασίας.

3.2.3.1. ΣΥΛΛΟΓΗ

Η φάση της συλλογής, είναι προτερόχρονη σε σχέση με την επεξεργασία υπό στενή έννοια και συγκροτείται ως έννοια από το στάδιο της αναζήτησης των δεδομένων, της εύρεσης και λήψης τους. Από τη στιγμή που η φάση της συλλογής ξεκινά από την αναζήτηση των στοιχείων γίνεται φανερό ότι οι όροι νομιμότητας της συλλογής δεδομένων θα πρέπει να συντρέχουν ήδη απ' αυτό το σημείο, διαφορετικά μιλούμε για παράνομη επεξεργασία δεδομένων. Αν η συλλογή γίνεται με αυτοματοποιημένο τρόπο θεωρείται ότι αυτομάτως στοιχειοθετείται επεξεργασία.

Αν συντελείται με μη αυτοματοποιημένες μεθόδους θα πρέπει να κατατείνει στην καταχώρηση των δεδομένων σε αρχείο προκειμένου να συντρέχει επεξεργασία. Η διανομή ερωτηματολογίου σε φυσικά πρόσωπα προσδιορίσιμης ταυτότητας για γραπτή αποκάλυψη προσωπικών δεδομένων με δυνατότητα λήψης των δεδομένων από το διανομέα όπως και η παρακολούθηση της συμπεριφοράς φυσικών προσώπων προσδιορίσιμης ταυτότητας με δυνατότητα καταγραφής τους (με φωτογράφιση, μαγνητοσκόπηση, ηχογράφιση) αποτελούν μερικά μόνο παραδείγματα συλλογής δεδομένων.

2.2.3.2. ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ

Της συλλογής έπεται λογικά (όμως μπορεί και να συμπίπτουν) η καταχώρηση των δεδομένων δηλαδή η ένταξη των προσωπικών δεδομένων στη σφαίρα της γνώσης ή και επέμβασης του προσώπου που τελεί την επεξεργασία.

2.2.3.3. ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Ειδική μορφή καταχώρησης προσωπικών δεδομένων αποτελεί η οργάνωσή τους δηλαδή η ένταξή τους με διαρθρωμένη μορφή σε έναν σχηματισμό ο οποίος χαρακτηρίζεται από μια στοιχειώδη έστω ενότητα. Η κατάρτιση κριτηρίων βάσει των οποίων πρόκειται να γίνει η διάρθρωση ενός συνόλου προσωπικών δεδομένων πριν ξεκινήσει η εργασία της συλλογής δεν αποτελεί επεξεργασία. Εφόσον όμως ο υπεύθυνος επεξεργασίας προβεί σε σύσταση αρχείου ή σε επεξεργασία βάσει των κριτηρίων αυτών οφείλει να γνωστοποιήσει εγγράφως τα κριτήρια στην Αρχή.

2.2.3.4. ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ Ή ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ

Η κατοχή προσωπικών δεδομένων σε ένα στοιχειώδες (αλλά όχι ασήμαντο νομικά βάθος χρόνου) συνιστά την έννοια της διατήρησης ή αποθήκευσης τους. Η διαφύλαξη προσωπικών δεδομένων σε σκληρό δίσκο, δισκέτα μαγνητοταινία ηλεκτρονικού υπολογιστή ή σε «κουτί» ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (mail box), όπως και η κατοχή φωτογραφιών, μαγνητοταινιών, κειμένων, φιλμ που περιέχουν καταγραφές προσωπικών δεδομένων, αποτελούν παραδείγματα διατήρησης ή αποθήκευσης προσωπικών δεδομένων.

Όταν μετά την καταχώρηση των δεδομένων ακολουθεί η αδυναμία ανάκτησής τους (διαγραφή) ή η πραγματική εξάλειψή τους (καταστροφή) τότε όπως είναι φυσικό δε συντρέχει αποθήκευση ή διατήρηση. Αντιθέτως συντρέχει, όταν την καταχώρηση ακολουθεί δέσμευση (κλείδωμα) τους, ή της καταχώρησης προηγείται τροποποίηση ή εξαγωγή δεδομένων που παραμένουν στο πεδίο γνώσης του πραγματοποιούντος την επεξεργασία.

2.2.3.5. ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ

Πολύ συχνά συντελείται στον φορέα εγγραφής του δεδομένου κατά τρόπο ώστε να επηρεάζεται είτε η αποτύπωσή του (το σημαίνουν π.χ. η διατύπωση, αν είναι κείμενο) είτε το διανόημα (σημαινόμενο) που αυτό εμπεριέχει (π.χ. με διασύνδεση δεδομένων από διαφορετικά αρχεία) με ή χωρίς επέμβαση στην αποτύπωσή του. Τότε συντελείτε τροποποίηση. Η τροποποίηση συνεπάγεται αλλοίωση του δεδομένου όχι αναγκαστικά δραματικής έκτασης. Αρκεί να υφίσταται διαφοροποίηση αρχικού – τελικού δεδομένου τα οποία μάλιστα αν συνυπάρχουν και δεν έχει μεσολαβήσει εξάλειψη του αρχικού, δεν στοιχειοθετείται καν τροποποίηση αλλά μάλλον ενημέρωση ή εξαγωγή. Αλλαγή των πραγματικών περιστατικών στα οποία αναφέρεται το πληροφοριακό φορτίο του δεδομένου χωρίς ταυτόχρονη ενημέρωση του (αλλαγή τηλεφωνικού αριθμού χωρίς ταυτόχρονη ενημέρωση του τηλεφωνικού καταλόγου) δεν αποτελεί ούτε καν επεξεργασία. Ωστόσο μπορεί να συνιστά παράβαση της αρχής ακρίβειας των δεδομένων. Πάντως η τροποποίηση επέρχεται κυρίως με την αφαίρεση ή την προσθήκη στοιχείων στα υφιστάμενα δεδομένα.

2.2.3.6. ΕΞΑΓΩΓΗ

Η έννοια της εξαγωγής αφενός με την έννοια της ανάκτησης που συντελείται όταν δεδομένα που έχουν υποστεί διαγραφή ή καταστροφή (τουλάχιστο εν μέρει) επανέρχονται στην αρχική τους μορφή με την εφαρμογή τεχνικών ή λογικών μεθόδων, έτσι ώστε να είναι δυνατή η περαιτέρω επεξεργασία τους. Αφετέρου, μπορεί να ενταχθεί στην εργασία της άντλησης, συλλογής και λήψης συνόλων δεδομένων από ευρύτερα σύνολα δεδομένων. Τέλος εξαγωγή υφίσταται και στην περίπτωση πορισμάτων από τη συσχέτιση, διασύνδεση, διαβίβαση ή διάδοση προσωπικών δεδομένων οπότε από ένα σύνολο προσωπικών πληροφοριών παράγονται νέα προσωπικά δεδομένα.

2.2.3.7. ΧΡΗΣΗ

Η προστατευτική επενέργεια του νόμου 2472/97 όπως περιγράφεται στο άρθρο 3παρ. 1 περιορίζεται στην εν γένει αυτοματοποιημένη επεξεργασία όπως και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πρόκειται να αρχειοθετηθούν. Κατ' αυτόν τον τρόπο όμως μένουν έκτος της προστατευτικής ασπίδας του νόμου μια κατηγορία μη αυτοματοποιημένων επεξεργασιών που διεξάγονται χωρίς την ύπαρξη αρχείου προσωπικών δεδομένων. Παράδειγμα τέτοιας περίπτωσης αποτελεί η κλοπή δελτίου ταυτότητας και η χρήση του από τον κλέφτη για λόγους πλαστοπροσωπίας, με τρόπο μη αυτοματοποιημένο (απλή επίδειξη). Η συγκεκριμένη κατηγορία λοιπόν εντασσόμενη στο κανονιστικό πλαίσιο της προστασίας από την χρήση προσωπικών δεδομένων που εισάγεται από το Σύνταγμα, καλύπτει περιπτώσεις μη αυτοματοποιημένης επεξεργασίας στις οποίες δεν υπάρχει αρχείο.

2.2.3.8. ΔΙΑΒΙΒΑΣΗ

Η διαβίβαση προσωπικών δεδομένων συνιστάται στην μετάδοσή τους προς τη σφαίρα επέμβασης ενός προσώπου το οποίο διαφοροποιείται από το πρόσωπο που πραγματοποιεί τη διαβίβαση. Η διαβίβαση διαφοροποιείται από τη διάδοση στο γεγονός ότι λαμβάνει χώρα προς συγκεκριμένο αποδέκτη ή σε συγκεκριμένες ομάδες αποδεκτών. Η διάδοση αντιθέτως γίνεται προς κάθε κατεύθυνση ή προς απεριόριστο αριθμό αποδεκτών. Η διασύνδεση δεν αποτελεί προϋπόθεση για να στοιχειοθετηθεί η διαβίβαση προσωπικών δεδομένων αφού η τελευταία μπορεί να γίνει και με απευθείας μετάδοση. Ειδική διευθέτηση για τη διασυννοριακή διαβίβαση (ροή) προσωπικών δεδομένων γίνεται στο άρθρο 9 του νόμου 2427/97.

2.2.3.9. ΔΙΑΔΟΣΗ Η ΚΑΘΕ ΑΛΛΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΔΙΑΘΕΣΗ

Στην περίπτωση αυτή όπως προαναφέρθηκε, ο Νόμος αναφέρεται στη μετάδοση δεδομένων προς κάθε κατεύθυνση αποδεκτών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα διάδοσης αποτελεί η δημοσίευση προσωπικών δεδομένων στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Η έννοια γένους είναι η διάθεση η οποία μπορεί να γίνεται και υπό όρους.

2.2.3.10. ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ Η ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ

Πρόκειται για τη συμπάρθεση δεδομένων που έρχονται σε σύνδεση ή αλληλεξάρτηση, με οποιοδήποτε τρόπο, με σκοπό τη δυνατότητα εξαγωγής «πορισματικού» δεδομένου. Η συγκεκριμένη εργασία αποτελεί ειδική μορφή οργάνωσης προσωπικών δεδομένων και υπό προϋποθέσεις μπορεί να οδηγήσει σε τροποποίηση ή σε απλή ενημέρωση προσωπικών δεδομένων. Διακρίνεται σε αμοιβαία (αμφίδρομη) οπότε και οι δυο υπεύθυνοι επεξεργασίας μπορούν να προβούν σε διασύνδεση και σε μονόδρομη κατά την οποία η διασύνδεση μπορεί να γίνει μόνο από τον ένα υπεύθυνο επεξεργασίας.

2.2.3.11. ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗ

Η ιδιαίτερη σημασία της διασύνδεσης κατέστησε αναγκαία την πρόβλεψη ειδικών ρυθμίσεων στο νόμο. Αφορά δεδομένα που εμπεριέχονται σε αρχεία και προϋποθέσεις για την ύπαρξη διασύνδεσης αποτελούν σωρευτικά: α)η ύπαρξη δύο ή περισσότερων αρχείων προσωπικών δεδομένων, β)ετερότητα προσώπων που τηρούν τα αρχεία ή ετερότητα σκοπού των αρχείων που τηρούνται από το ίδιο πρόσωπο και γ)δυνατότητα συσχέτισης των δεδομένων του ενός αρχείου με τα δεδομένα του άλλου αρχείου.

2.2.3.12. ΔΕΣΜΕΥΣΗ

Τα δεσμευμένα προσωπικά δεδομένα καταχωρούνται και διατηρούνται (κλειδώνονται) ώστε να διασφαλίζεται ο αποκλεισμός κάθε επεξεργασίας επ' αυτών. Μορφή δέσμευσης αποτελεί και η απόκρυψη δεδομένων η οποία συχνά μπορεί να συνοδεύεται από μια ένδειξη ενημέρωσης τρίτων ότι υφίσταται απόκρυψη. Βέβαια, αν η ένδειξη προσδιορίζει συγκεκριμένο υποκείμενο αντιμετωπίζεται και αυτή ως προσωπικό δεδομένο. Αιρέσεις ή προθεσμίες είναι νοητές επί της δεσμεύσεως, η οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί και επί συνόλων προσωπικών δεδομένων ή και αρχείων.

2.2.3.13. ΔΙΑΓΡΑΦΗ

Όταν δεδομένα διαγράφονται αποκλείεται στον οποιοδήποτε η δυνατότητα να λάβει γνώση τους. Για τη στοιχειοθέτηση της διαγραφής απαιτείται δεδομένο να καθίσταται μη αντιληπτό στις αισθήσεις ή μη αναγνώσιμο – αναγνωρίσιμο εφόσον πρόκειται για οπτικό δεδομένο. Δεν επηρεάζει τη διατήρηση ή άλλη επεξεργασία από τρίτο που ίσως διαθέτει αντίγραφο των δεδομένων. Η κρυπτογράφηση ή η αλλαγή γλώσσας καταγραφής δεν αποτελεί διαγραφή κάτι που επιτυγχάνεται με την ανωνυμοποίηση, την ψευδωνυμοποίηση αλλά και την τροποποίηση των δεδομένων.

2.2.3.14. ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Επιτυγχάνεται με την αποσύνδεση του φορέα στον οποίο είναι ενσωματωμένη η προσωπική πληροφορία με τρόπο ώστε να καθίσταται αδύνατη κάθε περαιτέρω επεξεργασία. Ο απομαγνητισμός μαγνητικής κάρτας, δισκέτας, ή σκληρού δίσκου όπου βρίσκονται καταχωρημένα δεδομένα, το κάψιμο ή το σχίσιμο εγγράφων με τρόπο μη αποκαταστάσιμο αποτελούν κάποια παραδείγματα καταστροφής.

2.2.4. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των προσωπικών δεδομένων απλών ή ευαίσθητων είναι εκείνα που καθιστούν νομικά αποδεκτή την επεξεργασία τους. Τα χαρακτηριστικά αυτά διέπονται από αρχές οι οποίες σχολιάζονται στη συνέχεια και έχουν απόλυτη δεσμευτικότητα οπότε και η παράβαση τους συνεπάγεται το παράνομο της επεξεργασίας που δεν θεραπεύεται μέσω της συγκατάθεσης του υποκειμένου ή της τήρησης των νόμιμων εξαιρέσεων απ' αυτή.

2.2.4.1. ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΝΟΜΙΜΟΥ ΤΡΟΠΟΥ ΣΥΛΛΟΓΗΣ

Τα προσωπικά δεδομένα καταρχάς θα πρέπει να συλλέγονται με νόμιμο τρόπο για να είναι θεμιτή η επεξεργασία τους. Αυτό σημαίνει ότι το υποκείμενο των δεδομένων ενημερώνεται για τη συλλογή, και παρέχει τη συγκατάθεση του εκτός των νόμιμων εξαιρέσεων (άρθρο 5). Η σύσταση και η λειτουργία αρχείου γνωστοποιείται στην Αρχή εκτός που η υποχρέωση περιπτώσεων που η υποχρέωση αυτή αίρεται (αρθ.7^Α) και παρέχεται η άδεια της Αρχής εφόσον συντρέχει και κάποια από τις πρόσθετες προϋποθέσεις νομιμότητας του άρθρου 7υπό τον όρο ότι η υποχρέωση δεν αίρεται από το αρθ.7^Α. σε περίπτωση διασύνδεσης των αρχείων απαιτείται η γνωστοποίηση της

στην Αρχή και εφόσον αυτή είναι ιδιαίτερη διασύνδεση επιβάλλεται η λήψη άδειας (αρθ.8). για διαβίβαση δεδομένων για χώρες εκτός Ε.Ε. απαιτείται να συντρέχουν οι προϋποθέσεις νομιμότητας του άρθ. 9 παρ.1 τέλος η συλλογή πρέπει να είναι απόρρητη και να διενεργείται με εγγυήσεις ασφάλειας κατά το άρθ. 10.

2.2.4.2. ΑΡΧΗ ΤΟΥ ΣΚΟΠΟΥ

Ο σκοπός για τον οποίο γίνεται η συλλογή και η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων ;απαιτείται να είναι καθορισμένος πριν τη διενέργεια των συγκεκριμένων πράξεων. Αυτό συμβαίνει όταν περιλαμβάνεται στον κατάλογο των πληροφοριών για τις οποίες έχει ενημερωθεί το υποκείμενο και ταυτίζεται με το σκοπό για τον οποίο έχει δοθεί συγκατάθεση. Αναφέρεται τόσο στη γνωστοποίηση σύστασης και λειτουργίας αρχείου όσο και στην άδεια της αρχής για συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων. Η αρχή του προκαθορισμένου σκοπού διακονείται επίσης όταν σε περίπτωση διασύνδεσης αρχείων έχει περιληφθεί στη γνωστοποίηση και στην παρεχόμενη άδεια από την Αρχή αλλά και στην άδεια που παρέχεται για διαβίβαση σε χώρες εκτός Ε.Ε. Βέβαια ο σκοπός εκτός από προκαθορισμένος απαιτείται να είναι σαφής για να αποφεύγεται η πολυλειτουργική συλλογή και χρήση των δεδομένων.

Τέλος, προϋποθέτει και η νομιμότητά του που διασφαλίζεται μεταξύ άλλων όταν τηρούνται το απόρρητο και η ασφάλεια της επεξεργασίας (άρθρο 10), αποφεύγεται η καταστρατήγηση των δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων (άρθρο 11-14), όπως και η παράβλεψη των διατάξεων περί αρμοδιότητας της Αρχής (π.χ. με εγκατάσταση των μέσων επεξεργασίας σε χώρες – «οάσεις δεδομένων»).

2.2.4.3. ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η αναγκαιότητα της επεξεργασίας νοείται σε συνάρτηση πάντα με την εξυπηρέτηση του σκοπού της, ο οποίος δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς τα συγκεκριμένα αναγκαία προσωπικά δεδομένα. Η έννοια βεβαίως της αναγκαιότητας που συγκεκριμενοποιεί την αρχή της αναλογικότητας στον χώρο των προσωπικών δεδομένων, αναλύεται σε τρεις επιμέρους αρχές, αυτές της σαφήνειας, της προσφορότητας, και της ποσοτικής ισορροπίας των δεδομένων προς τους σκοπούς της επεξεργασίας. Πιο συγκεκριμένα η αρχή της σαφήνειας συνεπάγεται ότι για να τύχουν τα δεδομένα νόμιμης επεξεργασίας πρέπει να είναι σχετικά με το σκοπό της ο οποίος οφείλει επίσης να είναι νόμιμος. Όμως αυτό δεν αρκεί γιατί απαιτείται να είναι κατάλληλα όπως προστάζει η αρχή της προσφορότητας, χωρίς να καταλήγει η διαδικασία της συλλογής να συγκεντρώνει κάθε προσωπικό δεδομένο του υποκειμένου ακόμη κι αν αυτό συμβαίνει υπό την προϋπόθεση της ανωνυμοποίησης γιατί τότε εμφανίζεται παραβίαση της αρχής της ποσοτικής ισορροπίας των δεδομένων.

2.2.4.4. ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η νόμιμη επεξεργασία των δεδομένων απαιτείται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας να τηρεί την αρχή της ακρίβειας, δηλαδή να συλλέγει στοιχεία που ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα, και εφόσον αυτά μεταβάλλονται να προβαίνει στην επικαιροποίησή τους. Ο ίδιος βέβαια ευθύνεται γι' αυτό μέχρι του σημείου που α) συντρέχον πταίσμα του ίδιου του υποκειμένου παραλλάσει το πληροφοριακό περιεχόμενο, β) ανωτέρα βία καθιστά αδύνατη την επαλήθευση ή την επικαιροποίηση του δεδομένου, γ)ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει εξαντλήσει κάθε προσπάθεια αλλά βρίσκεται σε πραγματική πλάνη ως προς την ορθότητα των δεδομένων.

2.2.4.5. ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΚΑ ΠΕΠΕΡΑΣΜΕΝΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποχρεούται να διατηρεί τα δεδομένα με μορφή που επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των υποκειμένων μόνο κατά μία συγκεκριμένη χρονική διάρκεια, πράγμα που δεν ισχύει αν έχει μεσολαβήσει ανωνυμοποίηση οπότε δεν μιλούμε για διατήρηση προσωπικών δεδομένων. Η χρονική διάρκεια αποτελεί συνάρτηση του χρόνου που απαιτείται για την επίτευξη του συγκεκριμένου σκοπού αλλά και της ad hoc κρίσης της Αρχής για το ενδεδειγμένο χρονικό διάστημα. Μόνο για λόγους ιστορικούς, επιστημονικούς ή στατιστικούς έχει η Αρχή διακριτική ευχέρεια με αιτιολογημένη απόφασή της να επιτρέψει τη διατήρηση πληροφοριών που συνδέονται και αποκαλύπτουν την ταυτότητα υποκειμένων πάντα με την προϋπόθεση ότι τα δικαιώματά τους ή τα αντίστοιχα τρίτων δε θίγονται από τη διατήρηση.

2.2.5. ΑΡΧΕΙΟ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Η έννοια του αρχείου απαρτίζεται από τα ακόλουθα επιμέρους συστατικά : α) ένα σύνολο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα , β) εφαρμογή επεξεργασίας επί των δεδομένων αυτού του συνόλου ή δυνατότητα εφαρμογής επεξεργασίας, γ)τήρηση των δεδομένων από το δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ. , Ν.Π.Ι.Δ. , ένωση προσώπων ή φυσικό πρόσωπο. Διαπιστώνουμε δηλαδή ότι με την έννοια του συνόλου εκφράζεται η ανάγκη για μια έστω και στοιχειώδη ομαδοποίηση περισσότερων προσωπικών δεδομένων.

Πάντως όσον αφορά το ζήτημα της επεξεργασίας, αρχείο υπάρχει ακόμα και όταν τηρείται σύνολο προσωπικών δεδομένων στα οποία δεν εφαρμόζετε ούτε και είναι εφικτό να εφαρμοστεί άλλη επεξεργασία από τη διατήρησή τους. Παραδείγματα αρχείων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αποτελούν λοιπόν ο λογαριασμός μισθοδοσίας, ένα τετράδιο μαθήτριας με προσωπικές σημειώσεις, μια βιντεοκασέτα με σκηνές τέλεσης ερωτικής πράξης, ένα ημερολόγιο, το σύνολο φωτογραφιών προσώπου που ελήφθησαν για ένα συγκεκριμένο σκοπό που δεν συνιστά άσκηση αποκλειστικά προσωπικής ή οικιακής δραστηριότητας.

2.2.6. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Το πεδίο εφαρμογής του νόμου 2472/1997 θα το προσδιορίσουμε τόσο με γνώμονα αντικειμενικό όσο και εδαφικό. Καταρχάς, αντικειμενικά οι διατάξεις του νόμου εφαρμόζονται στην ολικά ή μερικά αυτοματοποιημένη επεξεργασία προσωπικών που περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο. Η αυτοματοποιημένη επεξεργασία περιγράφεται από το άρθρο 2δ ως εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιείται με τη βοήθεια αυτοματοποιημένων μεθόδων και εφαρμόζεται σε προσωπικά δεδομένα. Η ένταξη μιας κατηγορίας εφαρμογών στην αυτοματοποιημένη επεξεργασία γίνεται εφόσον ο αυτοματικό χαρακτήρας των μεθόδων υπερέρχει του μη αυτοματικού . αυτό γίνεται όχι αναγκαστικά με κριτήριο την ποσότητα όσο το βαθμό καθοριστικότητας τους για την επίτευξη του σκοπού της επεξεργασίας.

Η κρίση για το τι υπερέρχει γίνεται κάθε φορά ad hoc. Όσον αφορά τη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία, στο εύρος της εντάσσετε όχι μόνο η δια χειρός επεξεργασία που είναι και η συνηθέστερη (χειρόγραφη ενημέρωση σχολικής επίδοσης μαθητών στις προσωπικές τους καρτέλες) αλλά και η (εν μέρει) αυτοματοποιημένη επεξεργασία που δεν εκτελείται κατά κυριολεξία δια χειρός (π.χ. με γραφομηχανή). Αυτές οι μορφές προστατεύονται από το νόμο εφόσον τα δεδομένα περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο. Ωστόσο εξαίρεση από το αντικείμενο πεδίο εφαρμογής υπάρχει όταν πρόκειται για α)προσωπικές και β)για οικιακές επεξεργασίες προσωπικών δεδομένων. Στην πρώτη κατηγορία υπάγονται καταρχήν η συλλογή και η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων του ίδιου του υποκειμένου. Στην κατηγορία των οικιακών δραστηριοτήτων περιλαμβάνονται αυτές που λαμβάνουν χώρα στο ευρύτερο περιβάλλον μιας κατοικίας όπως η αλληλογραφία, η τήρηση καταλόγων διευθύνσεων ή η τήρηση οικιακών λογαριασμών.

Εδαφικά το πεδίο εφαρμογής του νόμου προσδιορίζετε με κριτήρια τον τόπο εγκατάστασης του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία ή των υποκειμένων των δεδομένων ή των μέσων με τα οποία πραγματοποιείται η επεξεργασία. Αν ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία είναι εγκατεστημένο στην ελληνική επικράτεια ή σε τόπο που εφαρμόζεται το ελληνικό δίκαιο η επεξεργασία δεδομένων διέπεται από το νόμο 2472/1997 ανεξαρτήτως του τόπου εγκατάστασης των υποκειμένων των δεδομένων. Το ίδιο συμβαίνει και όταν ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν είναι εγκατεστημένος στην Ελλάδα ή σε τόπο που εφαρμόζεται το ελληνικό δίκαιο και το υποκείμενο των δεδομένων είναι εγκατεστημένο στην Ελλάδα. Απλώς εδώ με το εδαφ. β προβλέπεται υποχρέωση του υπεύθυνου επεξεργασίας να υποδείξει με γραπτή δήλωσή του προς την Αρχή εκπρόσωπο εγκατεστημένο στην ελληνική επικράτεια ο οποίος εγκαθίσταται στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του υπεύθυνου επεξεργασίας, χωρίς ο τελευταίος να απαλλάσσεται από τυχόν ιδιαίτερη ευθύνη του. Η ίδια υποχρέωση βαρύνει και κάθε υπεύθυνο επεξεργασίας εγκατεστημένο ή μη στην Ελλάδα ο οποίος καλύπτεται από ετεροδικία, ασυλία ή άλλο λόγο που κωλύει την ποινική δίωξη.

Τέλος ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι εξωκοινοτικός και για τους σκοπούς της επεξεργασίας προσφεύγει σε μέσα ευρισκόμενα στην Ελλάδα διέπεται ως προς την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων από το νόμο 2472/1997. Αν όμως τα μέσα αυτά χρησιμοποιούνται μόνο με σκοπό τη διέλευση από την Ελληνική Επικράτεια, εισάγεται εξαίρεση από το εδαφικό πεδίο εφαρμογής σύμφωνα με την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσωπικών δεδομένων εντός της ευρωπαϊκής ένωσης. Βέβαια ακριβώς λόγω της ιδιότητας του υπεύθυνου επεξεργασίας ως εξωκοινοτικού υποχρεούται αυτός σε υπόδειξη με γραπτή του δήλωση στην Αρχή εκπροσώπου του εγκατεστημένου στην Ελληνική Επικράτεια ο οποίος τον υποκαθιστά στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις χωρίς όμως ο υπεύθυνος επεξεργασίας να απαλλάσσεται από τυχόν ιδιαίτερη ευθύνη ακόμη και αν καλύπτεται από ετεροδικία, ασυλία ή άλλο λόγο που κωλύει την ποινική δίωξη.

2.3. ΠΡΟΣΩΠΑ

2.3.1. ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Το υποκείμενο των δεδομένων είναι ο δικαιούχος των δικαιωμάτων και των προστατευτικών εγγυήσεων που θέτει ο νόμος για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Πρόκειται μόνο για φυσικό πρόσωπο πράγμα που υποδηλώνει ολοφάνερα τον ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα του νόμου 2472/97 αφού αποκλείονται τα δεδομένα των νομικών προσώπων την προστασία των οποίων μπορούν να αιτηθούν τα φυσικά πρόσωπα που τα απαρτίζουν βάσει του συγκεκριμένου νόμου είτε τα ίδια τα νομικά πρόσωπα κατ' εφαρμογή των άρθρων 9^Α Σ και 57,59ΑΚ⁵⁴

Επιπλέον ορίζεται ότι το υποκείμενο είναι αυτό στο οποίο α) αναφέρονται τα δεδομένα β) η ταυτότητά του είναι γνωστή και μπορεί να εξακριβωθεί.

Η εξακρίβωση μάλιστα μπορεί να γίνει αμέσως ή εμμέσως βάσει στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόσταση του ατόμου από άποψη φυσική, βιολογική, ψυχική, οικονομική, πολιτιστική, πολιτική. Αν απ' όλα αυτά δεν είναι δυνατός ο προσδιορισμός της ταυτότητας του υποκειμένου, τα δεδομένα του δεν αποκτούν την ιδιότητα των «δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα».

⁵⁴ Αρμαμέντος – Σωτηρόπουλος, όπου πριν, σελ. 46

2.3.2. ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μια μεγάλη σειρά δικαιωμάτων όπως τα δικαιώματα στην πληροφόρηση, στην ελεύθερη έκφραση, οι ελευθερίες της τέχνης, της επιστήμης, της έρευνας, της διδασκαλίας, της συμμετοχής στην οικονομική, κοινωνική και πολιτική ζωή, και ένα πλήθος άλλων, λειτουργούν ανταγωνιστικά προς την προστασία προσωπικών δεδομένων. Τα δικαιώματα αυτά ασκούνται από ένα σύνολο προσώπων που ο νόμος 2472/1997 στο άρθρο 2ζορίζει ότι είναι αποδέκτες των επιταγών του και τα οποία επιβαρύνονται με υποχρεώσεις απορρέουσες από το νομοθετικό πλαίσιο προστασίας. Η σειρά με την οποία τα πρόσωπα αυτά αναφέρονται στο νόμο δεν είναι τυχαία καθώς παρουσιάζονται με ιεραρχική σειρά βάσει του κριτηρίου του βαθμού ευθύνης. Το πρόσωπο που επιφορτίζεται με την πρώτη και κύρια ευθύνη για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων χαρακτηρίζεται ως υπεύθυνος επεξεργασίας.

Πρόκειται για φυσικό ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου, δημόσια αρχή ή υπηρεσία ή οποιοδήποτε άλλο οργανισμό, το Δημόσιο αλλά και ενώσεις προσώπων. Η ιδιότητα του υπεύθυνου επεξεργασίας προϋποθέτει το σωρευτικό προσδιορισμό δυο στοιχείων :α) του σκοπού της επεξεργασίας που αναφέρεται στο ειδικό συμφέρον του υπεύθυνου επεξεργασίας εννόμου ή μη και β)του τρόπου με τον οποίο αυτή λαμβάνει χώρα δηλαδή των ειδικών μορφών επεξεργασίας όπως και των μέσων (τεχνικός εξοπλισμός, μέθοδοι, ανθρώπινο δυναμικό, κλπ.) με τα οποία αυτές θα εφαρμοστούν.

2.3.3. ΕΚΤΕΛΩΝ ΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

Ενώ ο υπεύθυνος επεξεργασίας καθορίζει το πλαίσιο των σκοπών και των μέσων της επεξεργασίας δεν ταυτίζεται πάντοτε με το πρόσωπο που τη διεκπεραιώνει. Σ' αυτή τη περίπτωση μιλούμε για τον εκτελούντα την επεξεργασία στο οποίο μετατίθεται ένα μέρος της ευθύνης. Εκτελών την επεξεργασία μπορεί να είναι οποιοδήποτε επεξεργάζεται προσωπικά δεδομένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο, δημόσια υπηρεσία ή κάθε άλλος οργανισμός και ενεργεί την επεξεργασία για λογαριασμό του υπεύθυνου επεξεργασίας.

Η σύμβαση εξουσιοδότησης για την επεξεργασία που διέπει τη σχέση μεταξύ των δυο μερών πρέπει να περιέχει ειδική ρήτρα για την προστασία των προσωπικών δεδομένων που περιέχονται σε γνώση του εκτελούντα ώστε να διασφαλίζεται α)η ασφάλεια και το απόρρητο της επεξεργασίας, β) η μη χρήση των δεδομένων για άλλο σκοπό και γ)η μη διαβίβασή τους σε τρίτους. Με σύμβαση μπορεί να επιμερίζεται το μέτρο της ευθύνης ανάμεσα στα μέρη ωστόσο δικαιοπραξία με την οποία μετακυλύετε όλο το βάρος της ευθύνης από τον υπεύθυνο στον εκτελούντα την επεξεργασία θα ήταν άκυρη. Ο εκτελών την επεξεργασία έχει ρόλο διεκπεραιωτή και δεν συγκαθορίζει τους σκοπούς και τους τρόπους της επεξεργασίας. Αν παρ' όλα αυτά προβεί σε ενέργειες πέραν του σκοπού και των μέσων που του έχουν οριστεί αποκτά και ο ίδιος την ιδιότητα του υπεύθυνου επεξεργασίας, πράγμα που συμβαίνει και όταν κατόπιν δικής του πρωτοβουλίας εκτελεί επεξεργασία όχι βάσει των σκοπών και μέσων που του έχουν επιβληθεί από τον υπεύθυνο επεξεργασίας αλλά από άλλο άτομο.

2.3.4. ΤΡΙΤΟΣ

Η υπαγωγή ενός προσώπου στην κατηγορία του τρίτου προϋποθέτει: α)να μην είναι το υποκείμενο των δεδομένων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας, ή εξουσιοδοτημένος για επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και β)να ενεργεί υπό την άμεση εποπτεία ή για λογαριασμό του υπεύθυνου επεξεργασίας. Το πρόσωπο αυτό συνδέεται συμβατικά με τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα εντός του πλαισίου σκοπών και τρόπων επεξεργασίας και τη διενέργεια χωρίς να έχει λάβει απ' αυτούς σχετική εξουσιοδότηση. Ο τρίτος εμφανίζεται είτε ως προμηθευτής προσωπικών στοιχείων κατά το στάδιο της συλλογής τους, είτε εμπλέκεται εσωτερικά με την επεξεργασία και εξυπηρετεί τα συμφέροντα του υπεύθυνου επεξεργασίας, του εκτελούντος την επεξεργασία ή του

αποδέκτη, είτε εμπλέκεται εξωτερικά με την επεξεργασία με την έννοια του ελέγχου της νομιμότητας της επεξεργασίας⁵⁵.

2.3.5. ΑΠΟΔΕΚΤΗΣ

Πρόκειται για το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, τη δημόσια αρχή ή υπηρεσία ή οποιοδήποτε άλλο οργανισμό στον οποίο ανακοινώνονται (δυνατότητα πραγματικής λήψης γνώσης του περιεχομένου τους με αποκλειόμενη την άμεση περαιτέρω επεξεργασία τους) ή μεταδίδονται (πρακτική δυνατότητα απευθείας επέμβασης πάνω στα δεδομένα χωρίς αναγκαστικά δυνατότητα λήψης γνώσης του περιεχομένου) τα δεδομένα, ανεξάρτητος αν πρόκειται για τρίτο ή όχι.

2.3.6. ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΕΣ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΝΟΜΙΜΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΛΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

2.3.6.1. ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ – ΚΑΝΟΝΕΣ – ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ

Σύμφωνα με το νόμο 2472/1997 άρθρο 5 παρ. 1 σε συνδυασμό με το άρθρο 2/ια η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων είναι επιτρεπτή, δηλαδή καταρχήν νόμιμη και θεμιτή, εφόσον το υποκείμενο έχει δώσει τη συγκατάθεσή του. Πρόκειται για μια ελεύθερη ρητή και ειδική δήλωση βουλήσεως που εκφράζεται με τρόπο σαφή και εν πλήρη επίγνωση και με την οποία το υποκείμενο των δεδομένων, αφού προηγουμένως ενημερωθεί, δέχεται να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας τα προσωπικά δεδομένα που τον αφορούν. Η συγκατάθεση περιλαμβάνει την 'έννοια της συναίνεσης όχι όμως και της έγκρισης και μπορεί να είναι οποτεδήποτε ανακλητή, χωρίς αναδρομικό αποτέλεσμα. Η νομιμότητα της επεξεργασίας ωστόσο δεν εδραιώνεται ακόμη και όταν υπάρχει η συγκατάθεση του υποκειμένου όταν συντρέχουν τέσσερις συγκεκριμένες περιπτώσεις :

- α) όταν παραβιάζονται οι αντικειμενικές προϋποθέσεις νόμιμης επεξεργασίας του άρθρου 4 παρ. 1
- β) όταν τα προς επεξεργασία δεδομένα είναι ευαίσθητα
- γ) όταν επιδιώκεται διασύνδεση αρχείων και
- δ) όταν τα δεδομένα πρόκειται να διαβιβαστούν προς χώρα (διασυννοριακή ροή) που δεν ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στις τρεις τελευταίες περιπτώσεις η συγκατάθεση του υποκειμένου πρέπει να συρρέει με τις βασικές προϋποθέσεις της γνωστοποίησης της ενέργειας στην Αρχή ή της άδειας της Αρχής.

Ωστόσο στο νόμο απαριθμούνται περιοριστικά και πέντε προϋποθέσεις που τίθενται ως εξαιρέσεις στον κανόνα της προηγούμενης συγκατάθεσης. Κατά συνέπεια επεξεργασία μπορεί να γίνει και χωρίς τη συγκατάθεση όταν

- α) η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκτέλεση της σύμβασης στην οποία συμβαλλόμενο μέρος είναι το υποκείμενο δεδομένων ή για τη λήψη μέτρων κατόπιν αιτήσεως του υποκειμένου κατά το προσυμβατικό στάδιο.
- β) η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρέωσης του υπεύθυνου επεξεργασίας, η οποία επιβάλλεται από το νόμο
- γ) η επεξεργασία είναι αναγκαία για τη διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου, εάν αυτό τελεί σε φυσική ή νομική αδυναμία να δώσει τη συγκατάθεσή του
- δ) η επεξεργασία είναι αναγκαία για την εκτέλεση έργου δημόσιου συμφέροντος ή έργου που εμπύπτει στην άσκηση δημόσιας εξουσίας και εκτελείται από δημόσια αρχή ή έχει ανατεθεί από αυτή είτε στον υπεύθυνο επεξεργασίας είτε σε τρίτο, στον οποίο γνωστοποιούνται τα δεδομένα
- ε) η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προφανώς των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα και δε θίγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών.

2.3.6.2. ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΡΧΕΙΩΝ – ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ

Η υποχρέωση για γνωστοποίηση των αρχείων και επεξεργασιών στην Αρχή (άρθρο 6) μαζί με το δικαίωμα του υποκειμένου για ενημέρωση συνθέτουν την αρχή της διαφάνειας των επεξεργασιών, αρχή ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση ότι αυτές δεν διεξάγονται εν κρυπτώ. Ο υπεύθυνος

επεξεργασίας οφείλει να γνωστοποιήσει εγγράφως τη σύσταση και τη λειτουργία αρχείου αλλά και τις αυτοματοποιημένες και μη αυτοματοποιημένες επεξεργασίες των δεδομένων που υπάρχουν σ' αυτό. Με τη γνωστοποίηση απαιτείται να δηλώνονται τα στοιχεία του υπεύθυνου επεξεργασίας, η έδρα του αρχείου ή της επεξεργασίας, ο σκοπός, το είδος των προσωπικών δεδομένων που πρόκειται να υποστούν επεξεργασία, η χρονική έκταση της επεξεργασίας, οι αποδέκτες των δεδομένων, οι πιθανές διαβιβάσεις των δεδομένων σε τρίτες χώρες, τα χαρακτηριστικά του συστήματος και των μέτρων ασφαλείας του αρχείου ή της επεξεργασίας. Ωστόσο ο νόμος στο άρθρο 7^Α αναγνωρίζει και περιπτώσεις απαλλαγής από την υποχρέωση γνωστοποίησης και λήψης άδειας.

Πρόκειται για περιπτώσεις όπου πιθανολογείται η συγκατάθεση του υποκειμένου, ή κατηγορίες επεξεργασιών που οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεσμεύονται από διατάξεις που προβλέπουν υποχρεώσεις τήρησης απορρήτου (γιατροί, δικηγόροι, συμβολαιογράφοι κλπ.). Επιπλέον εξαιρούνται συνήθεις επεξεργασίες που συνεπάγονται έναν ιδιαίτερα μεγάλο αριθμό γνωστοποιήσεων ο οποίος ελλείψει του παρόντος άρθρου θα επιβάρυνε τη λειτουργία της Αρχής. Η απαρίθμηση των εξαιρέσεων είναι περιοριστική και αφορά αυστηρά τις ακόλουθες περιπτώσεις:

Α) η επεξεργασία πραγματοποιείται αποκλειστικά για σκοπούς που συνδέονται άμεσα με σχέσεις εργασίας ή σύμβαση έργου, ή παροχή υπηρεσιών στο δημόσιο τομέα και είναι αναγκαία για την εκπλήρωση υποχρέωσης που επιβάλλει ο νόμος ή για την των υποχρεώσεων από τις παραπάνω σχέσεις. Η εξαίρεση ισχύει βεβαίως εφόσον πρόκειται για νόμιμη σχέση εργασίας.

Β) η επεξεργασία αφορά προσωπικά δεδομένα πελατών ή προμηθευτών του υπεύθυνου επεξεργασίας. Η εξαίρεση αυτή ισχύει εφόσον τα δεδομένα δε μεταβιβάζονται και δεν κοινοποιούνται σε τρίτους. Αντιθέτως, δεν ισχύει όταν υπεύθυνοι επεξεργασίας είναι ένας κύκλος νομικών προσώπων όπως οι ασφαλιστικές εταιρείες, οι εταιρείες εμπορίας πληροφοριών, και τα χρηματοπιστωτικά νομικά πρόσωπα, όπως οι τράπεζες και οι εταιρείες έκδοσης πιστωτικών καρτών.

Γ) η επεξεργασία γίνεται από σωματεία, εταιρείες, ενώσεις προσώπων και πολιτικά κόμματα και αφορά δεδομένα των μελών ή εταίρων τους εφόσον αυτοί έχουν δώσει τη συγκατάθεσή τους και τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους. Η εξαίρεση βεβαίως ισχύει εφόσον αυτά λειτουργούν νόμιμα.

Δ) η επεξεργασία γίνεται από γιατρούς ή άλλα πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες υγείας και αφορά ιατρικά δεδομένα, εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεσμεύεται από το ιατρικό απόρρητο ή άλλο απόρρητο που προβλέπει νόμος ή κώδικας δεοντολογίας και τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους. Στην απαλλαγή δεν εμπίπτουν τα νομικά πρόσωπα ή οργανισμοί που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, όπως κλινικές, νοσοκομεία, κέντρα αποθεραπείας και αποτοξίνωσης, ασφαλιστικά ταμεία και ασφαλιστικές εταιρείες, καθώς και οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όταν η επεξεργασία διεξάγεται στο πλαίσιο προγραμμάτων τηλεϊατρικής ή παροχής ιατρικών υπηρεσιών μέσω δικτύου.

Ε) η επεξεργασία γίνεται από δικηγόρους, συμβολαιογράφους, άμισθους υποθηκοφύλακες και δικαστικούς επιμελητές και αφορά την παροχή νομικών υπηρεσιών προς πελάτες τους, εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεσμεύεται από υποχρέωση απορρήτου που προβλέπει νόμος και τα δεδομένα δε μεταβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους, εκτός από τις περιπτώσεις που αυτό είναι αναγκαίο και συνδέεται άμεσα με την εκπλήρωση εντολής του πελάτη.

ΣΤ) η επεξεργασία γίνεται από δικαστικές αρχές ή υπηρεσίες στο πλαίσιο απονομής της δικαιοσύνης ή για την εξυπηρέτηση των αναγκών της λειτουργίας τους.

2.3.7. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ

Σε μια προσπάθεια διαβάθμισης των φορέων προστασίας ο Νόμος παρέχει στα υποκείμενα μια δέσμη δικαιωμάτων αυτοπροστασίας. Έτσι μιλούμε για δικαίωμα ενημέρωσης, πρόσβασης, ή αντίρρησης, που διαρθρώνονται με βάση τη χρονική αλληλουχία των σταδίων της μερικότερης κάλυψης των ατόμων από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Μ' αυτό τον τρόπο διασφαλίζεται αποτελεσματικότερα η δυνατότητα πληροφοριακού αυτοκαθορισμού.

2.3.7.1. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ (ΑΡΘΡΟ 11)

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι υποχρεωμένος να ενημερώνει τα υποκείμενα ότι επίκειται να προβεί σε επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων. Πρόκειται για υποχρέωση που δεν εξαρτάται από τη διακριτική ευχέρεια του υποκειμένου και βαρύνει πάντοτε τον υπεύθυνο επεξεργασίας. Χρονικά, η ενημέρωση του υποκειμένου πρέπει να γίνεται κατά το στάδιο της συλλογής ενώ ως προς τον τρόπο πραγματοποίησης της καταρχήν προβλέπεται άτυπη δηλαδή όχι έγγραφη αλλά σε κάθε περίπτωση με τρόπο πραγματοποίησης της καταρχήν προβλέπεται άτυπη δηλαδή όχι έγγραφη αλλά σε κάθε περίπτωση με τρόπο πρόσφορο και σαφή. Όταν δεν απαιτείται ούτε ζητείται η συγκατάθεση του υποκειμένου η ενημέρωση μπορεί να γίνει με ανάρτηση ευδιάκριτης προειδοποιητικής πινακίδας στο χώρο συναλλαγής, με διάθεση έντυπου υλικού, με αναγραφή σε λογαριασμούς τιμολόγια ή άλλα παραστατικά, εφόσον υπάρχει συναλλακτική σχέση, με ευδιάκριτη υποσημείωση π.χ. σε έντυπο αιτήσεως, με ειδική ευδιάκριτη επισήμανση στην αρχική σελίδα της ιστοσελίδας αν η συλλογή στοιχείων γίνεται μέσω διαδικτύου.

Ως προς το περιεχόμενο της ενημέρωσης απαιτείται να περιέχονται τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία:

Α)η ταυτότητα του υπεύθυνου επεξεργασίας ή τυχόν εκπροσώπου του.

Β)ο σκοπός της επεξεργασίας .

Γ)οι αποδέκτες ή ι κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων.

Δ)η ύπαρξη του δικαιώματος πρόσβασης και

Ε)σύμφωνα με την κανονιστική πράξη 1/1999 η ύπαρξη του δικαιώματος αντίρρησης.

Επίσης όταν ο υπεύθυνος επεξεργασίας ζητά για τη συλλογή των δεδομένων τη συνδρομή του υποκειμένου οφείλει να ενημερώσει και για τρία επιπλέον στοιχεία:

Α)την τυχόν ύπαρξη ή έλλειψη νομικής υποχρέωσης του υποκειμένου να παράσχει τη συνδρομή του,

Β)τις νομοθετικές διατάξεις που τυχόν προβλέπουν ή όχι την υποχρέωση του υποκειμένου,

Γ)τις νομοθετικές ή πραγματικές συνέπειες της πιθανής άρνησης του υποκειμένου.

2.3.7.2. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΡΟΣΒΑΣΕΙΣ

Το δικαίωμα πρόσβασης αποτελεί εκδήλωση της αρχής της διαφάνειας που πρέπει να διέπει την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων. Μπορεί να ασκηθεί οποτεδήποτε πριν, κατά τη διάρκεια είτε κατόπιν της επεξεργασίας και θεμελιώνει για τον υπεύθυνο επεξεργασίας την υποχρέωση εγγραφής απάντησης στο υποκείμενο των δεδομένων. Το δικαίωμα δηλαδή δεν ικανοποιείται ούτε με προφορική απάντηση ούτε και με τη φυσική πρόσβαση του ενδιαφερόμενου στο αρχείο. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας μάλιστα οφείλει σε κάθε περίπτωση να παραλαμβάνει την αίτηση του

υποκειμένου ανεξαρτήτως από το αν αυτή είναι βάσιμη ή όχι ενώ τα στοιχεία τα οποία πρέπει να του χορηγήσει είναι:

Α) όλα τα προσωπικά δεδομένα του αιτούντος, καθώς και της προέλευσή τους. Η ενημέρωση αυτή βέβαια είναι πολύ πιθανό να αποκαλύψει στο υποκείμενο και προσωπικά δεδομένα τρίτων προσώπων, οπότε ο υπεύθυνος επεξεργασίας απαιτείται να τηρήσει τις αρχές του άρθρου 4 του νόμου 2472/1997. Παράλληλα ζήτημα προκύπτει όταν τα δεδομένα στα οποία ζητά πρόσβαση το υποκείμενο αναφέρονται όχι μόνο στο ίδιο αλλά και σε άλλο υποκείμενο. Σ' αυτή την περίπτωση η πρόσβαση συνιστά μορφή επεξεργασίας από ένα από τα δυο υποκείμενα. Η δυνατότητα πρόσβασης θα κριθεί με βάση τις ειδικές προϋποθέσεις των άρθρων 4,4 και 7 κατόπιν προηγούμενης ενημέρωσης του άλλου υποκειμένου των δεδομένων.

Β) οι σκοποί της επεξεργασίας, οι αποδέκτες ή οι κατηγορίες αποδεκτών

Γ) η εξέλιξη της επεξεργασίας για το χρονικό διάστημα από την προηγούμενη ενημέρωση ή πληροφόρηση του. Μ' άλλα λόγια το δικαίωμα πρόσβασης δεν ασκείται εφ' άπαξ αλλά εδραιώνει μια σχέση διαρκούς ενημέρωσης ως προς την τύχη των προσωπικών δεδομένων που αφορά το εκάστοτε υποκείμενο. Έτσι με βάση το γεγονός ότι η αρχή της ακρίβειας των δεδομένων επιβάλλει την επικαιροποίησή τους η πρόσβαση σ' αυτά ανά δικαιολογημένα χρονικά διαστήματα κρίνεται αναγκαία

Δ) Η λογική της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας. Πρόκειται για υποχρέωση του υπεύθυνου επεξεργασίας να εξηγήσει στο υποκείμενο που ασκεί το δικαίωμα πρόσβασης τον τρόπο και τα κριτήρια που εφαρμόζονται από το σύστημα εφόσον η επεξεργασία είναι αυτοματοποιημένη εν όλω αλλά και εν μέρει. Μάλιστα ο νόμος για λόγους πλήρους άσκησης του δικαιώματος αναγνωρίζει στο υποκείμενο τη δυνατότητα να ασκήσει το δικαίωμα πρόσβασης και μέσω συνδρομής προσώπου ειδικευμένου, για παράδειγμα στην πληροφορική όταν π.χ. το αρχείο είναι ηλεκτρονικό ή σε κάθε περίπτωση μέσω δικηγόρου.

Το δικαίωμα πρόσβασης ασκείται με την υποβολή αίτησης στον υπεύθυνο επεξεργασίας και την ταυτόχρονη καταβολή παραβόλου το οποίο επιστέφεται αν το αίτημα διαγραφής ή διόρθωσης των δεδομένων κριθεί βάσιμο είτε από τον υπεύθυνο επεξεργασίας είτε από την Αρχή εφόσον το υποκείμενο προσφύγει σε αυτή. Απάντηση και μάλιστα «ικανοποιητική» στο υποκείμενο πρέπει να δοθεί μέσα σε 15 ημέρες. Εκπρόθεσμη ή μη ικανοποιητική, δηλαδή μη αληθής απάντηση, συνεπάγεται τη δυνατότητα του υποκειμένου να προσφύγει στην Αρχή.

Τέλος περιορισμός του δικαιώματος πρόσβασης μπορεί να επέλθει με απόφαση της Αρχής ύστερα από αίτηση του υπεύθυνου επεξεργασίας περιοριστικά για δυο λόγους που αφορούν αφενός ζητήματα εθνικής ασφάλειας και αφετέρου τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων. Αυτό βέβαια μπορεί να γίνει κατά διακριτική ευχέρεια της Αρχής και όχι βάσει δέσμιων αρμοδιοτήτάς της.

2.3.7.3. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΝΤΙΡΡΗΣΗΣ (ΑΡΘΡΟ 13)

Ο πληροφοριακός αυτοκαθαρισμός του υποκειμένου εκφράζεται αρνητικά με το δικαίωμά του να αντιτεθεί στην επεξεργασία των προσωπικών του δεδομένων. Το δικαίωμα αντίρρησης μπορεί να εκφραστεί σε κάθε χρονική στιγμή με εγγραφή διατύπωση αιτήματος για συγκεκριμένη ενέργεια από την πλευρά του υπεύθυνου επεξεργασίας. Η αιτούμενη μορφή επεξεργασίας πρέπει να τελεί αιτιώδους συνάφειας με την προστασία προσωπικών δεδομένων.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας από την πλευρά του οφείλει να απαντήσει εγγράφως μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 15 ημερών, η μη τήρηση της οποίας αποτελεί λόγω προσφυγής του υποκειμένου στην Αρχή. Λόγο για το ίδιο γεγονός προσφέρει και η μη ικανοποιητική απάντηση, δηλαδή απάντηση που σε περίπτωση απόρριψης του αιτήματος δεν εξηγεί τις αιτίες της, δεν εκθέτει τις ενέργειες στις οποίες προέβη ή δεν προέβη ο υπεύθυνος, δεν ενημερώνει σχετικά με τις πιθανές δυσμενείς συνέπειες της αιτούμενης επεξεργασίας, και δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα ως

προς τις ενέργειες ή παραλείψεις του υπεύθυνου επεξεργασίας. Το δικαίωμα προσφυγής ασκείται χωρίς προθεσμία.

2.3.7.4. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Το σχετικό δικαίωμα απονέμεται στο υποκείμενο των δεδομένων σε εντελώς συγκεκριμένες περιπτώσεις προσβολής των προσωπικών του δεδομένων. Προϋποθέσεις γέννησης του δικαιώματος αποτελούν α) η έκδοση πράξης ή απόφασης που θα θίγει το υποκείμενο των δεδομένων, η οποία πράξη ή απόφαση παρήχθη αποκλειστικά με αυτοματοποιημένη επεξεργασία στοιχείων. β) η αυτοματοποιημένη επεξεργασία βάσει της οποίας εκδόθηκε η πράξη ή η απόφαση αποβλέπει στην αξιολόγηση της προσωπικότητάς του και ιδίως της αποδοτικότητάς του στην εργασία, της οικονομικής φερεγγυότητάς του της αξιοπιστίας και της και της εν γένει συμπεριφοράς του. γ) την απόφαση ή πράξη έχει λάβει διοικητική αρχή, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., ένωση προσωπικών ή φυσικό πρόσωπο.

2.4. ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΥΑΙΣΘΗΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

2.4.1. Ο ΚΑΝΟΝΑΣ

Με το άρθρο 7 του Νόμου 2472/1997 προβλέπεται η γενική αρχή της απαγόρευσης συλλογής και επεξεργασίας ευαίσθητων δεδομένων. Μάλιστα το άρθρο 7 ερμηνευτικά αποτελεί και ένα επιχείρημα *a maiore ad minus* καθώς οι επτά περιπτώσεις σκοπών επεξεργασίας που ορίζει ως εξαιρέσεις πρέπει να θεωρούνται θεμιτοί πολύ περισσότερο, στις περιπτώσεις επεξεργασίας απλών δεδομένων.

2.4.2. ΟΙ ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ

Ως τόσο κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων καθώς και η ίδρυση και η λειτουργία αρχείου ύστερα από άδεια της Αρχής όταν συντρέχουν μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Το υποκείμενο έδωσε τη γραπτή συγκατάθεσή του εκτός αν η συγκατάθεση έχει αποσπαστεί με τρόπο που αντίκειται στο νόμο ή στα χρηστά ήθη ή νόμος ορίζει ότι η συγκατάθεση δεν αίρει την απαγόρευση.

β) Η επεξεργασία είναι αναγκαία για τη διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου, εάν αυτό τελεί σε φυσική ή νομική αδυναμία να δώσει τη συγκατάθεση.

γ) Η επεξεργασία αφορά δεδομένα που δημοσιοποιεί το ίδιο το υποκείμενο ή είναι αναγκαία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου ή πειθαρχικού οργάνου.

δ) Η επεξεργασία αφορά θέματα υγείας και εκτελείται από πρόσωπο που ασχολείται κατ' επάγγελμα με την παροχή υπηρεσιών υγείας και πρόκειται σε καθήκον εχεμύθειας ή σε συναφείς κώδικες δεοντολογίας, υπό τον όρο ότι η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την ιατρική πρόληψη, διάγνωση, περίθαλψη ή τη διαχείριση υπηρεσιών υγείας.

ε) Η επεξεργασία εκτελείται από Δημόσια Αρχή και είναι αναγκαία είτε α) για λόγους εθνικής ασφάλειας είτε β) για την εξυπηρέτηση των αναγκών εγκληματολογικής ή σωφρονιστικής πολιτικής και αφορά τη διακρίβωση εγκλημάτων, ποινικές καταδίκες ή μέτρα ασφαλείας είτε γ) για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας είτε δ) για την άσκηση δημοσίου φορολογικού ελέγχου ή δημοσίου ελέγχου κοινωνικών παροχών.

στ) Η επεξεργασία πραγματοποιείται για ερευνητικούς και επιστημονικούς αποκλειστικά σκοπούς και υπό όρο ότι τηρείται η ανωνυμία και λαμβάνονται όλα τα απαιτούμενα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων των προσώπων στα οποία αναφέρονται.

ζ) Η επεξεργασία αφορά δεδομένα δημόσιων προσώπων, εφόσον αυτά συνδέονται με την άσκηση δημοσίου λειτουργήματος ή τη διαχείριση συμφερόντων τρίτων, και πραγματοποιείται αποκλειστικά για την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος. Η άδεια της Αρχής χορηγείται μόνο εφόσον η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την εξασφάλιση του δικαιώματος πληροφόρησης επί θεμάτων δημοσίου συμφέροντος καθώς και στο πλαίσιο καλλιτεχνικής έκφρασης και εφόσον δεν παραβιάζεται καθοιονδήποτε τρόπο το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής.

2.5. ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

2.5.1. ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

Τόσο από τον κοινοτικό όσο και από τον Έλληνα νομοθέτη κρίθηκε ότι κανένα σύστημα προστασίας των προσωπικών δεδομένων δεν μπορεί να είναι αποτελεσματικό αν παράλληλα δεν υφίσταται και ένας αντίστοιχος μηχανισμός θεσμικού ελέγχου. Έτσι λοιπόν σε όλη την Ευρώπη όπως κατά συνέπεια και στην Ελλάδα έχουν ιδρυθεί ελεγκτικά όργανα με τη μορφή της Ανεξάρτητης Διοικητικής Αρχής. Σύμφωνα με το άρθρο 15παρ. 1 του νομού 2472/97 αποστολή της Αρχής είναι η εποπτεία εφαρμογής του εν λόγω νόμου και άλλων ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθώς και την ενάσκηση των αρμοδιοτήτων που τις ανατίθενται κάθε φορά.

Οι αρμοδιότητες της Αρχής έχουν γνωμοδοτικό χαρακτήρα που παίρνει είτε τη μορφή έκδοσης Οδηγιών για τη διασφάλιση ενιαίας εφαρμογής των ρυθμίσεων προστασίας προσωπικών δεδομένων είτε τη μορφή γνωμοδότησης προς την εκτελεστική και νομοθετική εξουσία, κατά το στάδιο προετοιμασίας της νομοθετικής ρύθμισης πριν αυτή οριστικοποιηθεί ως νομοσχέδιο. Παράλληλα, σημαντικές είναι και οι συμβουλευτικές αρμοδιότητές της που σχετίζονται με την κατάρτιση κωδικών δεοντολογίας επαγγελματικών σωματείων και διαφορών ενώσεων φυσικών και νομικών προσώπων και την σύνταξη ετησίων εκθέσεων για την εκτέλεση της αποστολής της. Στα πλαίσια των αποφασιστικών της αρμοδιοτήτων, η Αρχή χορηγεί άδειες που προβλέπει ο νόμος, και εξετάζει παράπονα για την εκάστοτε εφαρμογή του νόμου όπως και αιτήσεις ελέγχου της νομιμότητας συγκεκριμένων επεξεργασιών. Οι αποφάσεις της μάλιστα έχουν ήδη διαμορφώσει μια πλούσια «νομολογία».

Εξίσου σημαντικές είναι και οι ευρύτερες κανονιστικές αρμοδιότητες της Αρχής για τη ρύθμιση ειδικών, τεχνικών και λεπτομερειακών θεμάτων όσο και οι ελεγκτικές λειτουργίες προληπτικές και κατασταλτικές, σε συνδυασμό με τη δυνατότητα επιβολής διοικητικών κυρώσεων που αποτελούν μέρος και της αποφασιστικής αρμοδιότητας της Αρχής.

2.5.2. ΕΠΙΒΟΛΗ ΚΥΡΩΣΕΩΝ

Στα άρθρα 21-24 του νόμου 2472/97 σχολιάζονται διοικητικές και ποινικές κυρώσεις όπως και η αστική ευθύνη του υπεύθυνου επεξεργασίας. Οι διοικητικές κυρώσεις αντιστοιχούν σε α) απλή προειδοποίηση, με αποκλειστική προθεσμία για άρση της παράβασης, β) πρόστιμο ποσού από τριακόσιες χιλιάδες (300.000) έως πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) δραχμές. γ) προσωρινή ανάκληση άδειας, δ) οριστική ανάκληση άδειας, ε) καταστροφή αρχείου ή διακοπή επεξεργασίας και καταστροφή των σχετικών δεδομένων.

Ποινικές κυρώσεις επιβάλλονται σε όποιον παραλείπει να γνωστοποιήσει στην Αρχή τη σύσταση και λειτουργία αρχείου όπως και τη διασύνδεση αρχείων. Επίσης το ίδιο συμβαίνει σε όποιον επεμβαίνει χωρίς δικαίωμα στο αρχείο ή λαμβάνει γνώση των δεδομένων ή τα αφαιρεί, τα

επεξεργάζεται και τα ανακοινώνει σε πρόσωπα που δεν το δικαιούνται οπότε και η ποινή είναι ανάλογη με τη βλάβη που προκλήθηκε.

Τέλος, ως προς την αστική ευθύνη του υπεύθυνου επεξεργασίας προβλέπεται ότι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου που κατά παράβαση του παρόντος νόμου προκαλεί περιουσιακή βλάβη υποχρεούται σε πλήρη αποζημίωση. Αν προκάλεσε ηθική βλάβη υποχρεούται σε χρηματική ικανοποίηση.

ΜΕΡΟΣ Γ

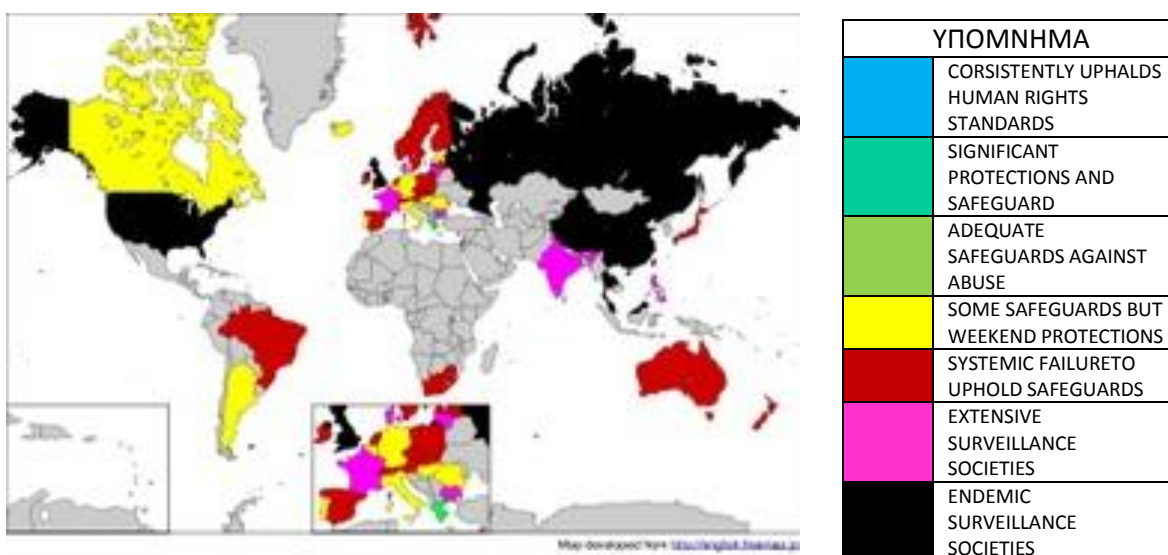
3.1 ΓΕΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΙΔΙΟΤΗΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Κάθε χρόνο από το 1997 το Electronic Privacy Information Center και η οργάνωση Privacy International έχουν αναλάβει την διεξαγωγή μιας εκτεταμένης έρευνας 56 και τη συνακόλουθη εκπόνηση μιας ετήσιας αναφοράς που αφορά την κατάσταση και τις εξελίξεις ως προς το σεβασμό της δηκτικότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε ένα πλήθος χωρών παγκοσμίως.

Η έρευνα για την εν λόγω αξιολόγηση στηρίχτηκε σε παράγοντες όπως ο βαθμός συνταγματικής προστασίας της ιδιωτικότητας, το είδος και η έκταση της σχετικής νομοθεσίας κάθε χώρας, το καθεστώς της διασύνδεσης αρχείων, της χρήσεως βιομετρικών μεθόδων και οπτικής επιτήρησης, όπως και η δυνατότητα πρόσβασης κυβερνητικών υπηρεσιών σε δεδομένα, η διασυνοριακή ροή δεδομένων και η προσχώρηση της κάθε χώρας σε διεθνείς συνθήκες.

Στην πιο πρόσφατη έκθεση του 2007 αξιολογήθηκαν 47 χώρες στις οποίες περιλαμβάνονται όλες οι χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης όπως και χώρες έκτος αυτής που λειτουργούν στο σύνολο τους ως benchmark για τη διαπίστωση της αντιμετώπισης του θέματος της ιδιωτικότητας παγκοσμίως. Αναλυτικότερα, η έρευνα συμπεράνει, μεταξύ άλλων, ότι το 2007 η κατάσταση επιδεινώθηκε σημαντικά καθώς οι κυβερνήσεις επεδίωξαν τη συγκέντρωση ολοένα και περισσότερων στοιχείων για τους πολίτες των κρατών τους ενώ στην ευρωπαϊκή ένωση οι πρωτοβουλίες των Βρυξελλών για πολιτικές επιτηρήσεις (με πρόσχημα την καταπολέμηση της τρομοκρατίας της παράνομης μετανάστευσης και της δημόσιας αφέλειας) διαβρώσανε το καθεστώς προστασίας της ιδιωτικότητας ακόμα και σε χώρες που ήταν παραδοσιακά ευαισθητοποιημένες στον τομέα αυτό (όπως π.χ. η Γερμανία). Η Μεγάλη Βρετανία παρουσιάζει τη χειρότερη εικόνα στη Ε.Ε. ενώ οι χώρες που τοποθετούνται στη χειρότερη θέση της κλίμακας είναι η Μαλαισία, η Ρωσία και η Κίνα. Ευτυχή διαπίστωση αποτελεί το γεγονός ότι η Ελλάδα τοποθετείται στην υψηλότερη θέση της λίστας παρέχοντας ικανοποιητικές εγγυήσεις κατά των παραβιάσεων ιδιωτικότητας. Το γεγονός αυτό, που φαίνεται να αποδίδεται στο αυστηρό νομικό σύστημα, στην απρόσκοπτη λειτουργία της Ανώτατης Αρχής και στη γενικότερη κουλτούρα, είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό χωρίς ωστόσο να λείπουν και θορυβώδη σκάνδαλα παραβιάσεων όπως εκείνα των τηλεφωνικών υποκλοπών συνομιλιών κυβερνητικών στελεχών από τη Vodafone.

MAP OF SURVEILLANCE SOCIETIES AROUND THE WORLD

ΜΕΡΟΣ Δ

4.1 Κοινοτικό ρυθμιστικό πλαίσιο

Η οδηγία [95/46/ΕΚ](#) αποτελεί το κείμενο αναφοράς, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Προβλέπει την καθιέρωση ενός ρυθμιστικού πλαισίου που επιδιώκει να επιτύχει μια ισορροπία μεταξύ ενός υψηλού επιπέδου προστασίας της ιδιωτικής ζωής των προσώπων και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Για το σκοπό αυτό, η οδηγία θέτει αυστηρά όρια για τη συλλογή και χρήση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και απαιτεί ότι κάθε κράτος μέλος συγκροτήσει μια ανεξάρτητη εθνική αρχή που είναι υπεύθυνη για την προστασία των δεδομένων αυτών.

Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται σε δεδομένα που τυγχάνουν επεξεργασίας με αυτοματοποιημένες διαδικασίες (π.χ. βάση δεδομένων υπολογιστή για πελάτες) και των δεδομένων που περιλαμβάνονται ή προορίζονται να αποτελέσουν τμήμα μη αυτοματοποιημένων συστημάτων αρχειοθέτησης (παραδοσιακά αρχεία σε χαρτί).

Αυτό δεν ισχύει για την επεξεργασία των δεδομένων:

- από φυσικό πρόσωπο κατά τη διάρκεια της αποκλειστικά προσωπικών ή οικιακών δραστηριοτήτων?
- κατά τη διάρκεια μιας δραστηριότητας που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, όπως οι δραστηριότητες που αφορούν τη δημόσια ασφάλεια, την άμυνα ή την ασφάλεια του κράτους.

Η οδηγία αποσκοπεί στην προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τη θέσπιση κατευθυντήριων γραμμών καθορίζουν τότε η επεξεργασία αυτή είναι νόμιμη. Οι κατευθυντήριες γραμμές αφορούν:

- η **ποιότητα** των δεδομένων: τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να υφίστανται σύννομη και θεμιτή, και να συλλέγονται για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς. Πρέπει επίσης να είναι ακριβή και, εφόσον χρειάζεται, να ενημερώνονται?
- η **νομιμότητα** της επεξεργασίας των δεδομένων: τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να γίνεται μόνον εάν το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη ρητή συγκατάθεσή του / της ή επεξεργασία είναι απαραίτητη:
 - για την εκτέλεση της σύμβασης στην οποία το υποκείμενο των δεδομένων είναι συμβαλλόμενο μέρος ή?
 - για τη συμμόρφωση με νομική υποχρέωση στην οποία υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή?
 - για την προστασία των ζωτικών συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων ή?
 - για την εκτέλεση του καθήκοντος προς το δημόσιο συμφέρον ή?
 - για τους σκοπούς των νόμιμων συμφερόντων τους οποίους επιδιώκει ο υπεύθυνος της επεξεργασίας?

ειδικές **κατηγορίες** επεξεργασίας: απαγορεύεται να επεξεργάζονται τα προσωπικά δεδομένα που αποκαλύπτουν τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις, καθώς και την επεξεργασία των δεδομένων που αφορούν την υγεία ή τη σεξουαλική ζωή. Η διάταξη αυτή έρχεται σε ορισμένες δεξιότητες που αφορούν, για παράδειγμα, περιπτώσεις όπου η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την προστασία των ζωτικών συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων ή για τους σκοπούς της προληπτικής ιατρικής και ιατρικής διάγνωσης?

πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται στο υποκείμενο των δεδομένων: ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να παρέχει στο υποκείμενο των δεδομένων από τα οποία τα δεδομένα συλλέγονται με ορισμένες πληροφορίες σχετικά με την εαυτό του / της (η ταυτότητα του ελεγκτή, τους σκοπούς της επεξεργασίας, τους αποδέκτες των δεδομένων, κλπ.)?

το **δικαίωμα** του υποκειμένου των δεδομένων **για πρόσβαση** στα δεδομένα: κάθε υποκείμενο των δεδομένων θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να λαμβάνει από τον υπεύθυνο:

- ο επιβεβαίωση για το κατά πόσον ή όχι επεξεργασία δεδομένων που αφορούν τον / την υπό επεξεργασία και τη διαβίβαση των δεδομένων που υποβάλλονται σε επεξεργασία?
- τη διόρθωση, τη διαγραφή ή το κλείδωμα των δεδομένων των οποίων η επεξεργασία δεν είναι σύμφωνη με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, ιδίως, είτε λόγω ελλειπών ή ανακριβών χαρακτήρα των δεδομένων, και η γνωστοποίηση των αλλαγών αυτών στους τρίτους στους οποίους έχουν τα δεδομένα δοθεί στη δημοσιότητα.

εξαιρέσεις και περιορισμούς: το πεδίο εφαρμογής των αρχών που αφορούν την ποιότητα των δεδομένων, οι πληροφορίες πρέπει να παρέχονται στο υποκείμενο των δεδομένων, το δικαίωμα πρόσβασης και τη δημοσιοποίηση της επεξεργασίας μπορεί να περιορίζεται προκειμένου να διαφυλαχθεί πτυχές, όπως η εθνική ασφάλεια, την άμυνα, τη δημόσια ασφαλείας, η δίωξη των ποινικών αδικημάτων, σημαντικού οικονομικού ή χρηματοοικονομικού συμφέροντος κράτους μέλους ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή την προστασία του υποκειμένου των δεδομένων?

το **δικαίωμα να αντιταχθεί στην** επεξεργασία των δεδομένων: το υποκείμενο των δεδομένων θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να αντιταχθεί, για νόμιμους λόγους, στην επεξεργασία των δεδομένων που σχετίζονται με αυτόν / αυτήν. Εκείνος / η θα πρέπει να έχουν επίσης το δικαίωμα να αντιταχθεί, κατόπιν αιτήσεως και δωρεάν, στην επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας προτίθεται να επεξεργαστεί για τους σκοπούς του άμεσου μάρκετινγκ. Αυτός / αυτή θα πρέπει επιτέλους να ενημερώνεται πριν από τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα γνωστοποιούνται σε τρίτους για τους σκοπούς του άμεσου μάρκετινγκ, και να του παρέχεται ρητά το δικαίωμα να αντιταχθεί σε τέτοιες αποκαλύψεις?

την εμπιστευτικότητα και ασφάλεια της επεξεργασίας: κάθε πρόσωπο που ενεργεί υπό την εποπτεία του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία, συμπεριλαμβανομένου του επεξεργαστή ο ίδιος, ο οποίος έχει πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν πρέπει να τα επεξεργασθεί μόνο κατ' εντολή του ελεγκτή. Επιπλέον, ο ελεγκτής πρέπει να εφαρμόζει τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των προσωπικών δεδομένων από τυχαία ή αθέμιτη καταστροφή, τυχαία απώλεια, αλλοίωση, απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση?

η **κοινοποίηση** της επεξεργασίας στην εποπτεύουσα αρχή: ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να γνωστοποιεί στην εθνική εποπτική αρχή πριν από την εκτέλεση μιας επεξεργασίας. Πριν από ελέγχους προκειμένου να διαπιστώσει ιδιαίτερους κινδύνους για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων των δεδομένων πρέπει να διενεργούνται από την ελέγχουσα αρχή μετά την παραλαβή της κοινοποίησης. Μέτρα πρέπει να ληφθούν για να εξασφαλιστεί ότι δημοσιότητα των επεξεργασιών και οι εποπτικές αρχές πρέπει να τηρεί μητρώο των κοινοποιημένων εργασιών επεξεργασίας.

Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα να προσφύγει ενώπιον δικαστηρίου **σε** περίπτωση παραβίασεως δικαιωμάτων κατοχυρωμένων από την εθνική νομοθεσία που εφαρμόζεται στη σχετική επεξεργασία. Επιπλέον, κάθε πρόσωπο που έχει υποστεί ζημία ως αποτέλεσμα την παράνομη επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων έχει το δικαίωμα να λάβει αποζημίωση για τη ζημία που υπέστη.

Επιτρέπονται οι μεταβιβάσεις δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από ένα κράτος μέλος σε τρίτη χώρα με ένα επαρκές επίπεδο προστασίας. Ωστόσο, δεν μπορούν να γίνουν σε μια τρίτη χώρα

που δεν εξασφαλίζει αυτό το επίπεδο προστασίας, εκτός από τις περιπτώσεις που αναφέρονται από τις παρεκκλίσεις.

Η οδηγία έχει ως στόχο να ενθαρρύνει την κατάρτιση των εθνικών και κοινοτικών κωδίκων δεοντολογίας που αποσκοπούν να συμβάλουν στην ορθή εφαρμογή των εθνικών και κοινοτικών διατάξεων.

Κάθε κράτος μέλος είναι να παρέχει μία ή περισσότερες ανεξάρτητες κρατικές αρχές που είναι υπεύθυνες για την παρακολούθηση της εφαρμογής στο έδαφός του των διατάξεων που θεσπίζονται από τα κράτη μέλη σύμφωνα με την οδηγία.

Μια ομάδα εργασίας για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που απαρτίζεται από εκπροσώπους των εθνικών εποπτικών αρχών, των εκπροσώπων των ελεγκτικών αρχών των κοινοτικών θεσμικών οργάνων και οργανισμών, καθώς και έναν εκπρόσωπο της Επιτροπής.

ΠΡΑΞΗ

Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου [95/46/ΕΚ](#) της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών [Επίσημη Εφημερίδα αριθ. L 281 της 23.11.1995] [[Βλέπε πράξεις τροποποίησης](#)] .

ΠΡΑΞΗ	ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ	ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ	ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
Η ΟΔΗΓΕΙΑ 95/46/ΕΚ	13.12.1995	24.10.1998	ΕΕL 281 ΤΗΣ 23.11.1995

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα δικαιώματα των φυσικών προσώπων πρέπει να συνεχίζουν να διασφαλίζονται όταν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα διαβιβάζονται από την ΕΕ σε τρίτες χώρες καθώς και όταν στοχοθετούνται φυσικά πρόσωπα στα κράτη μέλη και τα δεδομένα τους χρησιμοποιούνται ή αναλύονται από παρόχους υπηρεσιών τρίτων χωρών. Αυτό σημαίνει ότι τα πρότυπα προστασίας δεδομένων της ΕΕ πρέπει να ισχύουν ανεξαρτήτως της γεωγραφικής θέσης μια εταιρείας ή της χρησιμοποιούμενης εγκατάστασης επεξεργασίας.

Στο σημερινό παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα διαβιβάζονται διαμέσου ενός αυξανόμενου αριθμού ιδεατών και γεωγραφικών συνόρων και αποθηκεύονται σε εξυπηρετητές σε πολλές χώρες. Περισσότερες εταιρείες προτείνουν υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους, που επιτρέπουν στους πελάτες να έχουν πρόσβαση και να αποθηκεύουν δεδομένα σε απομακρυσμένους εξυπηρετητές. Οι παράγοντες αυτοί απαιτούν βελτίωση των υφιστάμενων μηχανισμών για τη διαβίβαση δεδομένων σε τρίτες χώρες. Αυτό περιλαμβάνει αποφάσεις καταλληλότητας – δηλαδή αποφάσεις που να πιστοποιούν τα «κατάλληλα» πρότυπα προστασίας δεδομένων σε τρίτες χώρες – και τα δέοντα εχέγγυα, π.χ. τυποποιημένες συμβατικές ρήτρες ή δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες¹, προκειμένου να διασφαλιστεί υψηλό επίπεδο προστασίας δεδομένων κατά τις διεθνείς πράξεις επεξεργασίας και να διευκολυνθούν οι διασυνοριακές ροές δεδομένων.

Δεσμευτικοί εταιρικοί κανόνες

Ένας όμιλος επιχειρήσεων χρειάζεται τακτικά να διαβιβάζει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από τις συνδεδεμένες εταιρείες του με έδρα στην ΕΕ σε συνδεδεμένες εταιρείες του που βρίσκονται σε τρίτες χώρες. Ο όμιλος θα ήθελε να καθιερώσει μια σειρά δεσμευτικών εταιρικών κανόνων για να συμμορφωθεί προς το δίκαιο της ΕΕ και ταυτόχρονα να μειώσει τις διοικητικές απαιτήσεις για κάθε μεμονωμένη διαβίβαση. Στην πράξη, οι δεσμευτικοί εταιρικοί κανόνες διασφαλίζουν ότι μια ενιαία δέσμη κανόνων θα εφαρμόζεται σε όλο τον όμιλο αντί για μια πλειάδα εσωτερικών συμβάσεων.

Με βάση τις τρέχουσες πρακτικές που συμφωνήθηκαν στο επίπεδο της ομάδας εργασίας του άρθρου 29, η αναγνώριση ότι οι δεσμευτικοί εταιρικοί κανόνες μιας εταιρείας παρέχουν κατάλληλα εχέγγυα προϋποθέτει διεξοδική επανεξέταση από τρεις ΑΠΔ (μία «ηγετική» και δύο «επανεξεταστικές») αλλά μπορεί επίσης να σχολιαστεί και από πολλές άλλες. Επιπλέον, η νομοθεσία πολλών κρατών μελών απαιτεί πρόσθετες εθνικές άδειες για τις διαβιβάσεις που καλύπτονται από δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες, και αυτό κάνει τη διαδικασία έκδοσής τους ιδιαίτερα επαχθή, πολυδάπανη, χρονοβόρα και πολύπλοκη.

Μετά τη μεταρρύθμιση της προστασίας δεδομένων:

- η διαδικασία αυτή θα είναι απλούστερη και πιο ορθολογική·
- οι δεσμευτικοί εταιρικοί κανόνες θα επικυρώνονται από μόνο μια ΑΠΔ, με μηχανισμούς που θα διασφαλίζουν την ταχεία συμμετοχή άλλων ενδιαφερόμενων ΑΠΔ·
- μόλις μια αρχή εγκρίνει μια σειρά δεσμευτικών εταιρικών κανόνων, αυτή θα ισχύει για ολόκληρη την ΕΕ χωρίς να απαιτείται πρόσθετη άδεια σε εθνικό επίπεδο.

Για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης, απαιτούνται ευέλικτα εργαλεία και μηχανισμοί – ιδίως για τις επιχειρήσεις που αναπτύσσουν δραστηριότητα

¹ Οι δεσμευτικοί εταιρικοί κανόνες είναι κώδικες πρακτικής βασισμένοι στα ευρωπαϊκά πρότυπα προστασίας των δεδομένων, που έχουν εγκριθεί από τουλάχιστον μία ΑΠΔ, τους οποίους καταρτίζουν και ακολουθούν εθελοντικά οι οργανισμοί προκειμένου να διασφαλίσουν επαρκείς εγγυήσεις για κατηγορίες διαβιβάσεων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ επιχειρήσεων που ανήκουν στον ίδιο όμιλο και δεσμεύονται από τους εν λόγω κανόνες. Δεν καλύπτονται ρητά από την οδηγία 95/46/ΕΚ αλλά έχουν αναπτυχθεί στην πράξη μεταξύ των ΑΠΔ, με τη στήριξη της ομάδας εργασίας του άρθρου 29.

παγκοσμίως – με παράλληλη κατοχύρωση της προστασίας των δεδομένων των φυσικών προσώπων χωρίς καθόλου κενά. Η Επιτροπή προτείνει τα ακόλουθα μέτρα:

- **σαφείς κανόνες** που να καθορίζουν **πότε το δίκαιο της ΕΕ εφαρμόζεται στους υπεύθυνους της επεξεργασίας δεδομένων που είναι εγκατεστημένοι σε τρίτες χώρες**, ιδίως με τη διευκρίνιση ότι όταν αγαθά και υπηρεσίες προσφέρονται σε φυσικά πρόσωπα στην ΕΕΕ ή όταν η συμπεριφορά τους παρακολουθείται, **εφαρμόζονται οι ευρωπαϊκοί κανόνες**·
- οποιοσδήποτε **αποφάσεις καταλληλότητας** λαμβάνονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή βάσει ρητών και σαφών κριτηρίων, συμπεριλαμβανομένου του τομέα αστυνομικής συνεργασίας και ποινικής δικαιοσύνης·
- οι νόμιμες ροές δεδομένων προς τρίτες χώρες θα διευκολυνθούν με την ενίσχυση και την απλούστευση των **κανόνων για τις διεθνείς διαβιβάσεις** προς χώρες που δεν καλύπτονται από απόφαση καταλληλότητας, ιδίως με τον εξορθολογισμό και την επέκταση της χρήσης εργαλείων όπως οι **δεσμευτικοί εταιρικοί κανόνες**, ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να καλύψουν **εκτελούντες επεξεργασία δεδομένων και εντός ομίλων εταιρειών**, αντανακλώντας με αυτόν τον τρόπο καλύτερα τον αυξανόμενο αριθμό εταιρειών που ασκούν δραστηριότητες επεξεργασίας δεδομένων, ιδίως υπό τη μορφή υπολογιστικού νέφους·
- συμμετοχή σε **διάλογο**, και, ενδεχομένως, σε **διαπραγματεύσεις**, με τρίτες χώρες – ιδίως τους στρατηγικούς εταίρους της ΕΕ και τις χώρες της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας – και συναφείς διεθνείς οργανισμούς (π.χ. Συμβούλιο της Ευρώπης, Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών) για την **προώθηση υψηλών και διαλειτουργικών προτύπων προστασίας δεδομένων παγκοσμίως**.

Η μεταρρύθμιση της προστασίας δεδομένων στην ΕΕ αποβλέπει στην οικοδόμηση **σύγχρονου, ισχυρού, συνεκτικού και συνολικού πλαισίου προστασίας δεδομένων για την Ευρωπαϊκή Ένωση**. Το θεμελιώδες δικαίωμα προστασίας δεδομένων των φυσικών προσώπων θα ενισχυθεί. Θα τηρηθούν άλλα δικαιώματα, όπως η ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, τα δικαιώματα του παιδιού, το δικαίωμα του επιχειρείν, το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη και το επαγγελματικό απόρρητο (π.χ. για τα νομικά επαγγέλματα), καθώς και το καθεστώς των εκκλησιών βάσει του δικαίου των κρατών μελών.

Η μεταρρύθμιση θα αποφέρει οφέλη πρωτίστως για τα φυσικά πρόσωπα, διότι θα ενισχύσει τα δικαιώματα προστασίας των δεδομένων τους και την εμπιστοσύνη τους στο ψηφιακό περιβάλλον. Περαιτέρω, η μεταρρύθμιση θα απλουστεύσει σε μεγάλο βαθμό το νομικό περιβάλλον για τις επιχειρήσεις και τον δημόσιο τομέα. Αυτό αναμένεται να τονώσει την ανάπτυξη της ψηφιακής οικονομίας στο σύνολο της ενιαίας αγοράς της ΕΕ και πέρα από αυτή, σύμφωνα με τους στόχους της στρατηγικής για την Ευρώπη 2020 και το ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη. Τέλος, η μεταρρύθμιση θα ενισχύσει την εμπιστοσύνη μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου για να διευκολύνει τις ανταλλαγές δεδομένων μεταξύ τους και τη συνεργασία για την καταπολέμηση του σοβαρού εγκλήματος, ενώ παράλληλα θα διασφαλίσει υψηλό επίπεδο προστασίας των φυσικών προσώπων.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για να διασφαλίσει συμφωνία σχετικά με το νέο πλαίσιο προστασίας δεδομένων της ΕΕ μέχρι το τέλος του 2012. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας θέσπισης και πέρα από αυτή, ιδίως στο πλαίσιο της εφαρμογής των νέων νομικών πράξεων, η Επιτροπή

θα διατηρήσει **στενό και διαφανή διάλογο με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη** συμπεριλαμβανομένων εκπροσώπων του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Θα συμμετάσχουν επίσης εκπρόσωποι της αστυνομίας και του δικαστικού σώματος, ρυθμιστικές αρχές ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, αρχές προστασίας δεδομένων, πανεπιστημιακοί, καθώς και ειδικευμένοι οργανισμοί της ΕΕ, π.χ. Eurojust, Europol, Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών.

Στο πλαίσιο της σταθερής ανάπτυξης των τεχνολογιών πληροφοριών και της εξέλιξης της κοινωνικής συμπεριφοράς, αυτός ο διάλογος έχει ύψιστη σημασία για να αντληθούν οφέλη από τις συνεισφορές που απαιτούνται προκειμένου να διασφαλισθεί υψηλό επίπεδο προστασίας δεδομένων των φυσικών προσώπων, η ανάπτυξη και η ανταγωνιστικότητα των οικονομικών κλάδων της ΕΕ, η επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα του δημόσιου τομέα (συμπεριλαμβανομένων της αστυνομίας και του δικαστικού σώματος) και χαμηλό επίπεδο διοικητικών βαρών

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η Ευρωπαϊκή Ημέρα Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων γιορτάζεται κάθε χρόνο στις [28 Ιανουαρίου](#), με πρωτοβουλία του Συμβουλίου της Ευρώπης και την υποστήριξη της [Ευρωπαϊκής Ένωσης](#). Σκοπός της είναι η ενημέρωση του ευρωπαίου πολίτη για ένα τόσο ευαίσθητο ζήτημα, όπως είναι τα προσωπικά δεδομένα, τα οποία στην εποχή των υπολογιστών και του ίντερνετ αμφισβητούνται και ακυρώνονται, όχι μόνο από κρατικές υπηρεσίες, αλλά και από ιδιωτικούς φορείς. Τα προσωπικά δεδομένα αποτελούν προϋπόθεση για την άσκηση άλλων θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως της ελευθερίας του λόγου και της συνείδησης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1) http://translate.google.gr/translate?hl=el&langpair=en%7Cel&u=http://en.wikipedia.org/wiki/Privacy_policy

2) <http://www.dpa.gr/portal/page?pageid=33,19052&dad=portal&schema=PORTAL>

3) ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ/ ΜΗΤΡΟΥ ΛΙΛΙΑΝ (ΕΚΔΟΣΗΣ 1999)

4) ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ / ΚΑΙΣΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ – ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΣ (ΕΚΔΟΣΗΣ 2001)

5) ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ "ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ Ν. ΑΝΤΩΝΗΣ " ΕΚΔΩΣΕΙΣ >> 1999

6) ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΝΟΥΣΚΑΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (ΕΚΔΟΣΗΣ 2007)

7) <http://www.observatory.gr/page/default.asp?id=4>

8) http://ec.europa.eu/justice/newsroom/data-protection/news/120125_en.htm

9) www.sansimera.gr/worlddays

10) eur-lex.europa.eu